

This question paper contains 4 printed pages]

S—152—2018

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (First Year) (First Semester) EXAMINATION

MARCH/APRIL, 2018

POLITICAL SCIENCE

Paper I

(Political Theory)

(MCQ & Theory)

(Monday, 26-3-2018)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—2 Hours

Maximum Marks—40

- N.B. :— (i) All questions are compulsory.
(ii) All questions carry equal marks.
(iii) Wrong answers will carry negative marks (only for MCQs).
(i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
(iii) चुकीच्या उत्तरास ऋणात्मक गुण आहेत (केवळ बहुपर्यायी प्रश्नांसाठी).

MCQ

1. Multiple Choice Questions :

10

बहुपर्यायी प्रश्न :

(i) Who said, "Political theory has declined" ?

(a) Plato

(b) Rousseau

(c) David Easton

(d) Gandhi

"राजकीय सिद्धांताचा न्हास झाला आहे," असे कोणी म्हटले आहे ?

(a) प्लेटो

(b) रूसो

(c) डेव्हिड ईस्टन

(d) गांधी

(ii) The centre point of Political Theory is .....

(a) Human being

(b) Space

(c) Ocean

(d) Animals

P.T.O.

- राजकीय सिद्धांताचा केंद्रबिंदू ..... आहे.
- (a) माणूस (b) अंतराळ
(c) समुद्र (d) प्राणी
- (iii) State emerges through wars; this is the basic principle of ..... theory.
- (a) Divine (b) Force
(c) Social Contract (d) Family
- युद्धातूनच राज्याचा उदय होत असतो; हे ..... या सिद्धांताचे मूलभूत सूत्र आहे.
- (a) दैवी (b) शक्ती
(c) सामाजिक करार (d) कुटुंब
- (iv) According to which theory "King is a representative of God" ?
- (a) Evolutionary Theory (b) Social Contract Theory
(c) Divine Theory (d) Force Theory
- कोणत्या सिद्धांताच्या मते, राजा ईश्वराचा प्रतिनिधी आहे ?
- (a) उत्क्रांतीवादी सिद्धांत (b) सामाजिक करार सिद्धांत
(c) दैवी सिद्धांत (d) शक्ती सिद्धांत
- (v) According to Rousseau, in every human being there are ..... types of will.
- (a) One (b) Two
(c) Three (d) Four
- रूसोच्या मते, प्रत्येक व्यक्तीच्या मनात ..... प्रकारच्या इच्छा असतात.
- (a) एक (b) दोन
(c) तीन (d) चार
- (vi) In which of the following nations the system of Republic does not exist ?
- (a) Britain (b) India
(c) U.S.A. (d) Pakistan
- खालीलपैकी कोणत्या देशात गणराज्य पद्धत अस्तित्वात नाही ?
- (a) ब्रिटन (b) भारत
(c) अमेरिका (d) पाकिस्तान

(vii) In which of the following nations the concept of Judicial Review exists ?

- (a) China (b) Afghanistan
(c) Britain (d) U.S.A.

खालीलपैकी कोणत्या देशात न्यायालयीन पुनर्विलोकनाची संकल्पना अस्तित्वात आहे ?

- (a) चीन (b) अफगानिस्तान
(c) ब्रिटन (d) अमेरिका

(viii) In which form of government constituent states does *not* get the constitutional status ?

- (a) Federal—India (b) Presidential—U.S.A.
(c) Unitary—Britain (d) None of these

कोणत्या शासनपद्धतीमध्ये घटक राज्यांना स्वतंत्र घटनात्मक दर्जा नसतो ?

- (a) संघराज्य—भारत (b) अध्यक्षिय—अमेरिका
(c) एकात्म—ब्रिटन (d) यापैकी नाही

(ix) ..... is the soul of state.

- (a) Population (b) Sovereignty
(c) Territory (d) Government

..... हा राज्याचा आत्मा आहे.

- (a) लोकसंख्या (b) सार्वभौमत्व
(c) भूप्रदेश (d) शासन

(x) Who said, "To command by sovereignty means law" ?

- (a) John Rawls (b) John Locke
(c) J.S. Mill (d) John Austin

"सार्वभौमत्वाच्या आज्ञा म्हणजेच कायदे," असे कोणी म्हटले आहे ?

- (a) जॉन रॉल्स (b) जॉन लॉक
(c) जे.एस. मिल (d) जॉन ऑस्टीन

Theory

2. Explain the scope of Political Theory. 10
राजकीय सिद्धांताची व्याप्ती स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Write the characteristics of Pluralistic Theory of Sovereignty.

सार्वभौमत्वाच्या अनेकसत्तावादी सिद्धांताची वैशिष्ट्ये लिहा.

3. Describe the state emerge theory of social contract of John Locke. 10
राज्याच्या उदयाचा जॉन लॉकप्रणित सामाजिक कराराचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Write an essay on system of Federal Government.

संघराज्य शासन व्यवस्थेवर निबंध लिहा.

4. Write short notes on (any two) : 10

- (i) Evolutionary Theory
- (ii) Check and Balance of Power
- (iii) Judicial Review
- (iv) Natural State described by Hobbes.

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

- (i) उत्क्रांतीवादी सिद्धांत
- (ii) सत्तेचे नियंत्रण व संतुलन
- (iii) न्यायालयीन पुनर्विलोकन
- (iv) हॉब्सप्रणित निसर्गावस्था.

This question paper contains 5 printed pages]

A—176—2018

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (First Year) (First Semester) EXAMINATION

OCTOBER/NOVEMBER, 2018

POLITICAL SCIENCE

Paper-I

(Political Theory)

(MCQ & Theory)

(Wednesday, 17-10-2018)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—2 Hours

Maximum Marks—40

N.B. :- (i) All questions are compulsory.

(ii) All questions carry equal marks.

(iii) Wrong answers will carry negative marks (only for MCQs).

(i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

(iii) चुकीच्या उत्तरास ऋणात्मक गुण आहेत (केवल बहुपर्यायी प्रश्नांसाठी).

MCQ

1. Multiple Choice Questions (MCQ) :

10

बहुपर्यायी प्रश्न (MCQ) :

(i) By which factor the nature of Political Theory became as natural science ?

(a) Mathematical Method

(b) Magnificence Method

(c) Historical Method

(d) None of these

P.T.O.

B5FBDF047EEC3E92637A32503ABBEE86

राजकीय सिद्धांताचे स्वरूप कशामुळे नैसर्गिक शास्त्रासारखे बनत आहे ?

- (a) गणितीय पद्धत (b) सौंदर्य पद्धत
(c) ऐतिहासिक पद्धत (d) यापैकी नाही

(ii) In which Greek word the root of word 'Political Science' appeared ?

- (a) Parliament (b) Post
(c) Planner (d) Polis

राज्यशास्त्र या शब्दाचे मुळ कोणत्या ग्रीक शब्दात आढळते ?

- (a) संसद (b) पोस्ट
(c) प्लॅनर (d) पोलिस

(iii) From which Latin word, the word of 'state' emerge ?

- (a) Stress (b) State
(c) Status (d) Stat

राज्य (State) या शब्दाची व्युत्पत्ती कोणत्या लॅटिन शब्दापासून झाली आहे ?

- (a) स्ट्रेस (b) स्टेट
(c) स्टॅटस (d) स्टॅट

(iv) According to which theory State was not emerge, but cultivates ?

- (a) Divine Theory (b) Evolutionary Theory
(c) Force Theory (d) Contract Theory

कोणत्या सिद्धांतानुसार राज्य हे निर्माण केलेले नसून विकसित झालेले आहे ?

- (a) दैवी सिद्धांत (b) उत्क्रांतीवादी सिद्धांत
(c) शक्ती सिद्धांत (d) करार सिद्धांत

(v) .....supported to people political sovereignty ?

- (a) John Locke (b) Hobbes
(c) J.S. Mill (d) None of these

.....शांती जनतेच्या राजकीय सार्वभौमत्वाचे समर्थन कोणते ?

- (a) जॉन रॉस (b) हॉब्स
(c) जे.एस. मिल (d) सार्वकी चाही

(vi) In.....Government, Executive is the part of legislature ?

- (a) Military (b) Parliamentary
(c) Presidential (d) Communist

.....शासन पद्धतीत चतुर्भुजाची मंडळ कार्यदेमंडळचा भाग असतो.

- (a) सैनिकी (b) संघटीय
(c) अग्रणीय (d) साम्यवादी

(vii) In which constitutional system, the two-tier system of government exists ?

- (a) Unitary (b) Monarchy
(c) Military (d) Federal

शासनाची घटनात्मक द्विस्तरीय रचना कोणत्या शासन व्यवस्थेत असते ?

- (a) एकात्म (b) राजेशाही
(c) सैनिकी (d) संघराज्य

(viii) Who coined the concept of 'Separation of Power' ?

- (a) Robert Dahl (b) John Rawls
(c) Montesque (d) T.H. Green

सत्ता विभाजनाचा सिद्धांत कोणी मांडला ?

- (a) रॉबर्ट डहल (b) जॉन रॉल्स
(c) मॉन्टेस्कु (d) टी.एच. ग्रीन

(ix) .....theory focus on decentralisation of power ?

- (a) Pluralistic Theory of Sovereignty
- (b) Monastic Theory of Sovereignty
- (c) Communist Theory of Sovereignty
- (d) Monarchy Theory of Sovereignty

.....सिद्धांत सत्तेच्या विकेंद्रीकरणान भर देतो.

- (a) अनेकसत्तावादी सार्वभौमत्वाचा सिद्धांत
- (b) एकसत्तावादी सार्वभौमत्वाचा सिद्धांत
- (c) साम्यवादी सार्वभौमत्वाचा सिद्धांत
- (d) राजेशाही सार्वभौमत्वाचा सिद्धांत

(x) .....is the supporter of Commercial Representative Theory.

- (a) Gandhi
- (b) Rousseau
- (c) T.H. Green
- (d) G.D.H. Cole

.....यानी व्यावसायिक प्रतिनिधित्वाच्या सिद्धांताचे समर्थन केले आहे.

- (a) गांधी
- (b) रूसो
- (c) टी.एच. ग्रीन
- (d) जी.डी.एच. कोल

Theory

2. Explain the meaning and importance of Political Theory.

10

राजकीय सिद्धांताचा अर्थ सांगून महत्व स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Describe in detail the Unitary Government System.

एकात्म शासन व्यवस्थेचे सविस्तर वर्णन करा.

WT

(5)

A—176—2018

3. Discuss the elements of state.

10

राज्याच्या आवश्यक घटकांची चर्चा करा.

Or

(किंवा)

Explain the John Austin's Monistic Theory of Sovereignty.

जॉन ऑस्टिन प्रणित सार्वभौमत्वाच्या एकसत्तावादी सिद्धांताचे वर्णन करा.

4. Write short notes on (any two) :

10

(i) Force Theory

(ii) Executive Council

(iii) Demerits of Parliamentary Government

(iv) Future of Sovereignty.

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही दोन) :

(i) शक्ती सिद्धांत

(ii) कार्यकारी मंडळ

(iii) संसदीय शासन पद्धतीचे दोष

(iv) सार्वभौमत्वाचे भवितव्य.

This question paper contains 4 printed pages]

AH—192—2019

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES (HUMANITIES)

B.A. (First Year) (First Semester) EXAMINATION

MARCH/APRIL, 2019

POLITICAL SCIENCE

(Political Theory—I)

(MCQ & Theory)

(Thursday, 28-3-2019)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—2 Hours

Maximum Marks—40

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) All questions carry equal marks.

(iii) Wrong answers will carry negative marks (only for MCQs).

(i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

(iii) चुकीच्या उत्तरास ऋणात्मक गुण आहेत (केवळ बहुपर्यायी प्रश्नांसाठी).

MCQ

1. Multiple Choice Questions (1-10) :

10

बहुपर्यायी प्रश्न (1-10) :

(i) Who wrote the book 'The Politics' ?

(a) Aristotle

(b) Laski

(c) Plato

(d) Marx

'द पॉलिटिक्स' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?

(a) अरिस्टॉटल

(b) लास्की

(c) प्लेटो

(d) मार्क्स

P.T.O.

EFBE71C5E45A42A132CB9246F4836B26

Handwritten signature/initials

(ii) Political Theory is a part of .....

- (a) Economics (b) Sociology
(c) Political Science (d) History

राजकीय सिद्धांत ही ..... शाखा आहे.

- (a) अर्थशास्त्र (b) समाजशास्त्र
(c) राज्यशास्त्र (d) इतिहास

(iii) ..... is the most ancient theory of state origin.

- (a) Force Theory (b) Social Contract Theory
(c) Evolutionary Theory (d) Divine Theory

राज्याच्या उदयाचा सर्वांत प्राचीन सिद्धांत ..... आहे.

- (a) शक्ती सिद्धांत (b) सामाजिक करार सिद्धांत
(c) उत्क्रांतीवादी सिद्धांत (d) दैवी सिद्धांत

(iv) ..... was called pre-society and pre-state stage.

- (a) Class stage (b) Natural stage
(c) Religious stage (d) Caste stage

समाजपूर्व आणि राज्यपूर्व अवस्थेला ..... असे म्हणतात.

- (a) वर्ग अवस्था (b) निसर्गावस्था
(c) धार्मिक अवस्था (d) जातीय अवस्था

(v) How many elements are essential for the state ?

- (a) Four (b) Five
(c) Six (d) Seven

राज्यासाठी किती घटक आवश्यक आहेत ?

- (a) चार (b) पाच
(c) सहा (d) सात

(vi) Which country is the mother of Parliamentary Government ?

- (a) U.S.A. (b) India
(c) U.K. (d) France

संसदीय शासन पद्धतीची जननी कोणता देश आहे ?

- (a) अमेरिका (b) भारत
(c) इंग्लंड (d) फ्रांस

(vii) ..... is not an organ of government.

- (a) Trade Unions (b) Legislature
(c) Executive (d) Judiciary

..... हा सरकारचा घटक नाही.

- (a) व्यापार संघ (b) कायदेमंडळ
(c) कार्यकारीमंडळ (d) न्यायमंडळ

(viii) In India, the types of government is .....

- (a) Presidential and Federal (b) Parliamentary and Federal
(c) Parliamentary and Unitary (d) None of these

भारतात ..... हा शासन प्रकार आहे.

- (a) अध्यक्षीय आणि संघराज्य (b) संसदीय आणि संघराज्य
(c) संसदीय आणि एकात्मक (d) यापैकी नाही

(ix) Who explained the Monistic Theory of Sovereignty ?

- (a) Austin (b) Marx
(c) Hegel (d) Laski

सार्वभौमत्वाचा एकसत्तावादी सिद्धांत कोणी मांडला ?

- (a) ऑस्टीन (b) मॉक्स
(c) हेगेल (d) लास्की

(x) According to the following whose power is 'Titular Sovereignty' ?

- (a) President of U.S.A. (b) Prime Minister of U.K.
(c) King of U.K. (d) Prime Minister of India

खालीलपैकी कोणाची सत्ता 'नामधारी सार्वभौमसत्ता' आहे ?

- (a) अमेरिकेचे अध्यक्ष (b) ब्रिटनचे पंतप्रधान
(c) ब्रिटनचा राजा (d) भारताचे पंतप्रधान

Theory

2. Define Political Theory and explain the significance of Political Theory. 10
राजकीय सिद्धांताची व्याख्या सांगून राजकीय सिद्धांताचे महत्त्व विशद करा.

Or

(किंवा)

Describe the Divine Theory of origin of state.

राज्याच्या उदयाच्या दैवी सिद्धांताचे वर्णन करा.

3. Write the characteristics of Presidential Government. 10
अध्यक्षीय शासनपद्धतीची वैशिष्ट्ये लिहा.

Or

(किंवा)

Explain Austin's theory of Sovereignty.

ऑस्टीनचा सार्वभौमत्वाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

4. Write short notes on (any two) : 10
(i) Rousseau's State of Nature
(ii) Judicial Review
(iii) Force Theory
(iv) Features of Sovereignty.

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही दोन) :

- (i) रूसोप्रणीत निसर्गावस्था
(ii) न्यायालयीन पुनर्विलोकन
(iii) शक्ती सिद्धांत
(iv) सार्वभौमत्वाची वैशिष्ट्ये.

This question paper contains 2 printed pages]

A—66—2019

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (First Year) (First Semester) (Regular) EXAMINATION

OCTOBER/NOVEMBER, 2019

(CBCS Pattern)

POLITICAL SCIENCE

(Introduction of Political Concepts—I)

(Friday, 18-10-2019)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—2 Hours

Maximum Marks—40

N.B. :— All questions are compulsory.

सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

1. Write the characteristics of Parliamentary Government. 15

संसदीय शासनप्रकाराची वैशिष्ट्ये लिहा.

Or

(किंवा)

What is State ? Write essential elements of state.

राज्य म्हणजे काय ? राज्याचे आवश्यक घटक लिहा.

2. Write the characteristics of Sovereignty. 15

सार्वभौमत्वाची वैशिष्ट्ये लिहा.

Or

(किंवा)

Write the types of power.

सत्तेचे प्रकार लिहा.

P.T.O.

WT

(2)

A—66—2019

3. Write short notes on (any one from Section A and Section B) : 10

Section-A

- (i) Types of Sovereignty
- (ii) Legislature.

Section-B

- (i) John Locke's social contract theory
- (ii) Types of Authority.

धोडक्यात टिपा लिल (विभाग-अ मधून एक आणि विभाग-ब मधून एक) :

विभाग-अ

- (i) सार्वभौमत्वाचे प्रकार
- (ii) कायदेमंडळ.

विभाग-ब

- (i) जॉन लॉकप्रणीत सामाजिक करार सिद्धांत
- (ii) अधिसत्तेचे प्रकार.

FACULTY OF HUMANITIES
B.A. (FIRST YEAR) (FIRST SEMESTER) EXAMINATION
SUMMER 2020
POLITICAL SCIENCE
PAPER-I

Introduction of Political Concepts (राजकीय संकल्पनांचा परिचय)

Date : 08-12-2020

Time : 1 Hr.

MCQ

Time : 9.30 to 10.30

Maximum Marks : 40

सूचना :

- i) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- ii) सर्व प्रश्नांस समान गुण आहेत.
- iii) चुकीच्या उत्तरासाठी ऋणात्मक गुण नाहीत.

- 1) _____ ही राज्यशास्त्रातील सर्वांत महत्त्वाची राजकीय संस्था आहे.
A) समाज B) राज्य
C) शासन D) व्यक्ती
- 2) 'राज्याची उत्पत्ती जीवनाच्या आवश्यक गरजांच्या पूर्तीसाठी झाली आणि श्रेष्ठ जीवनाच्या प्राप्तीसाठी ते आज कायम आहे' असे विधान कोणी केले?
A) जे.एस. मिल B) अॅरिस्टॉटल
C) डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर D) प्लेटो
- 3) राज्य हे इंग्रजी भाषेतील 'State' या शब्दाची उत्पत्ती खालीलपैकी कोणत्या भाषेतील 'States' या शब्दापासून झालेली आहे.
A) ट्यूटन B) ग्रीक
C) लॅटिन D) रोमन
- 4) आधुनिक काळात राज्य शब्दाचा प्रयोग प्रथमतः कोणी केला?
A) कार्ल मार्क्स B) एम.एन. रॉय
C) महात्मा गांधी D) मॅकव्हेली
- 5) 'एका निश्चित भू प्रदेशात कायद्याच्या निर्मितीसाठी संघटित झालेला समूह म्हणजे राज्य होय' असे कोणी म्हटले?
A) कौटिल्य B) अॅडम स्मिथ
C) प्रेसिडेन्ट विल्सन D) अॅरिस्टॉटल
- 6) खालीलपैकी कोणत्या विचारवंताच्या व्याख्येत राज्याच्या चारही आवश्यक घटकांचा उल्लेख आहे.
A) गार्नर B) गेटेल
C) अॅरिस्टॉटल D) विलोबी
- 7) 'प्रिन्स' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
A) म.गांधी B) मॅकव्हेली
C) प्लेटो D) अॅरिस्टॉटल

- 8) 'सरकार राज्याचे असे साधन किंवा अशी यंत्रणा आहे की, ज्याद्वारे राज्याच्या उद्देशाची पूर्ती होते' असे मत कोणी मांडले?
- A) सेंटपॉल B) विलांवी
C) ह्युगो D) गानर
- 9) _____ हा राज्याचा आत्मा आहे.
- A) सार्वभौमत्व B) सरकार
C) लोकसंख्या D) यापैकी नाही
- 10) विकासवादी सिद्धांतानुसार राज्याच्या उत्पत्तीस आणि विकासास खालीलपैकी कोणते तत्त्व कारणाभूत ठरले आहे?
- A) रक्तसंबंध व धर्म B) युद्ध आणि आर्थिक गरजा
C) राजकीय जागृती D) वरीलपैकी सर्व
- 11) खालीलपैकी कोणत्या सिद्धांतानुसार 'राज्य मानवनिर्मित असून मानवाने आपसात करार करून राज्याची निर्मिती केली आहे'
- A) ऐतिहासिक सिद्धांत B) सामाजिक करार सिद्धांत
C) देवी सिद्धांत D) शक्ती सिद्धांत
- 12) थॉमस हॉब्स या ब्रिटिश विचारवंताने खालीलपैकी कोणत्या ग्रंथात सामाजिक करार सिद्धांत मांडला?
- A) सामाजिक करार B) लेविएथन
C) वायवळ D) नागरी सत्तेचे दोन करार
- 13) कार्ल मार्क्सने खालीलपैकी कोणत्या ग्रंथात राज्यविषयक विचार मांडलेले आहेत.
- A) कम्युनिस्ट मॅनिफेस्टो B) द लॉज
C) रिपब्लिक D) दास कॅपिटल
- 14) कार्ल मार्क्स यांनी 'अतिरिक्त मूल्याचा सिद्धांत' खालीलपैकी कोणत्या ग्रंथात मांडलेला आहे?
- A) दि स्टेट B) दास कॅपिटल
C) ऑल्ड टेस्टामेंट D) प्रिन्स
- 15) 'आजपर्यंतचा जगाचा इतिहास हा वर्गसंघर्षाचाच इतिहास होय' असे मत कोणी मांडले?
- A) जे.एस. मील B) ॲरिस्टॉटल
C) कार्ल मार्क्स D) बॅन्थाम
- 16) 'राज्य म्हणजे सत्ता बळकाविण्याचे एक धर्मनिरपेक्ष साधन' असे कोणी म्हटले?
- A) ॲरिस्टॉटल B) कौटिल्य
C) म.गांधी D) मॅकेव्हॅली
- 17) खालीलपैकी कोणते विचारवंत हे अनंकसत्तावादी आहेत?
- A) प्रा.लास्की B) हॉलंड
C) मॅकेव्हॅली D) वुड्रो विल्सन

- 18) _____ शासन पद्धतीत कार्यकारी मंडळ कार्यरत असते?
- A) सैनिकी B) संसदीय
C) अध्यक्षीय D) साम्यवादी
- 19) शासनाची घटनात्मक द्विस्तरीय रचना कोणत्या शासन व्यवस्थेत असते?
- A) एकात्म B) राजेशाही
C) सैनिकी D) संघराज्य
- 20) सत्ता विभाजनाचा सिद्धांत कोणी मांडला?
- A) रॉबर्ट डहाल B) जॉन रॉल्स
C) मॉन्टेस्क्यू D) टी.एच. ग्रीन
- 21) _____ सिद्धांत सत्तेच्या विकेंद्रीकरणावर भर देतो.
- A) अनेकसत्तावादी सार्वभौमत्वाचा सिद्धांत B) एकसत्तावादी सार्वभौमत्वाचा सिद्धांत
C) साम्यवादी सार्वभौमत्वाचा सिद्धांत D) राजेशाही सार्वभौमत्वाचा सिद्धांत
- 22) महसूल न्यायालयातील सर्वात कनिष्ठ न्यायालय म्हणजे _____
- A) जिल्हा मॅजिस्ट्रेट कोर्ट B) कोर्ट ऑफ तहसीलदार
C) कोर्ट ऑफ कमिशनर D) कोर्ट ऑफ द डेप्युटी कमिशनर
- 23) खालीलपैकी कोणते एक सार्वभौमत्वाचे वैशिष्ट्य नाही?
- A) चिरंतनता किंवा स्थायित्व B) विभाज्यता
C) निरंकुशता D) सर्वव्यापकता
- 24) 'सत्ता माणसास भ्रष्ट करते, निरंकुश सत्ता संपूर्ण भ्रष्ट करते' असे कोणी म्हटले?
- A) रूसो B) जॉन रॉल्स
C) लास्की D) लॉर्ड अँक्टन
- 25) अध्यक्षीय शासन व्यवस्थेचे खालीलपैकी कोणते वैशिष्ट्य आहे?
- A) साम्यवादी शासन B) राजेशाही
C) सत्ता विभाजनाचे तत्त्व D) लष्करी शासन
- 26) कोणत्या शासन पद्धतीत कार्यकारी मंडळ हे कार्यदेमंडळाचा भाग असतो?
- A) राजेशाही B) संसदीय
C) अध्यक्षीय D) वरीलपैकी एकही नाही
- 27) राज्याच्या उदयाचा _____ हा सिद्धांत सर्वमान्य सिद्धांत आहे.
- A) सामाजिक करार सिद्धांत B) दैवी सिद्धांत
C) शक्ती सिद्धांत D) उत्क्रांतीवादी सिद्धांत
- 28) सार्वभौमत्वाच्या अनेकसत्तावादी सिद्धांतानुसार राज्याची भूमिका ही _____ असावी.
- A) मर्यादित B) पारंपारिक
C) अमर्यादित D) निरंकुश
- 29) 'राज्यशास्त्र हे शास्त्राचे शास्त्र आहे' हे विधान कोणी केले?
- A) रूसो B) प्लेटो
C) मार्क्स D) अॅरिस्टॉटल

- 30) समाजपूर्व आणि राज्यपूर्व अवस्थेला _____ असे म्हणतात
 A) वर्ग अवस्था B) निसर्गावस्था
 C) धार्मिक अवस्था D) जातीय अवस्था
- 31) राज्यासाठी किती घटक आवश्यक आहेत?
 A) चार B) पाच
 C) सहा D) सात
- 32) संसदीय शासन पद्धतीची जननी कोणता देश आहे?
 A) अमेरिका B) भारत
 C) इंग्लंड D) फ्रान्स
- 33) _____ हा सरकारचा घटक नाही.
 A) व्यापार संघ B) कायदेमंडळ
 C) कार्यकारी मंडळ D) न्यायमंडळ
- 34) भारतात _____ हा शासन प्रकार आहे.
 A) अध्वक्षीय आणि संघराज्य B) संसदीय आणि संघराज्य
 C) संसदीय आणि एकात्मक D) यापैकी नाही
- 35) सार्वभौमत्वाचा एकसत्तावादी सिद्धांत कोणी मांडला?
 A) ऑस्टीन B) माक्स
 C) हेगेल D) लास्की
- 36) खालीलपैकी कोणाची 'सत्ता नामधारी सार्वभौमसत्ता' आहे?
 A) अमेरिकेचे अध्यक्ष B) ब्रिटनचे पंतप्रधान
 C) ब्रिटनचा राजा D) भारताचे पंतप्रधान
- 37) सामूहिक ईहा म्हणजे _____
 A) अल्पसंख्याकांचे मत B) एक व्यक्ती एक मत
 C) लोकमत D) सर्व समाजनिष्ठ इच्छांची बेरीज
- 38) 'धोरणावर असलेली परिणामकारक पकड म्हणजे सत्ता होय' असे कोणी म्हटले?
 A) टॉनी B) डाइफ
 C) मेरियम D) लास्वेल
- 39) लष्करी सत्तेला _____ ने 'नग्नसत्ता' असे म्हटले.
 A) रसेल B) पामर
 C) अॅरिस्टॉटल D) हॉब्ज
- 40) अधिसत्तेला इंग्रजीमध्ये 'Authority' म्हणतात. 'Authority' या शब्दाची उत्पत्ती 'Auctor' किंवा 'auctoritos' या _____ शब्दापासून झालेली आहे.
 A) ग्रीक B) रोमन
 C) लॅटीन D) ट्यूटन

□□□

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. First Year (First Semester) Examination

Winter 2020

POLITICAL SCIENCE

Paper –I NEW

राजकीय संकल्पनांचा परिचय (Introduction of Political Concepts)

Date :

Cluster Code : HD

Time : 10/0/11

Time : One Hour

9/10/2021

Maximum Marks :40

N.B.

- i) Attempt all questions
- ii) All questions carry equal marks
- iii) Answer MCQ question on OMR sheet only

- प्रश्न 1. 'द पॉलिटिक्स' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
A) अॅरिस्टॉटल B) लास्की
C) प्लेटो D) मार्क्स
- प्रश्न 2. समाजपूर्व आणि राज्यपूर्व अवस्थेला ..... असे म्हणतात.
A) वर्ग अवस्था B) निसर्गावस्था
C) धार्मिक अवस्था D) जातीय अवस्था
- प्रश्न 3. राज्यासाठी किती घटक आवश्यक आहेत?
A) चार B) पाच
C) सहा D) सात
- प्रश्न 4. 'सोशल कॉन्ट्रॅक्ट' (सामाजिक करार) हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
A) रूसो B) पंडित नेहरू
C) सर हेन्री मेन D) जॉन लॉक
- प्रश्न 5. राज्य उदयाच्या उक्रांतीवादी सिद्धांताचे समर्थक कोणता विचारवंत आहे?
A) गार्नर B) हॉब्स
C) महात्मा गांधी D) हेगेल
- प्रश्न 6. 'राज्य' या शब्दाचा सर्वप्रथम उल्लेख कोणी केला?
A) मॅकेव्हली B) वेबर
C) सिले D) टी.एच. ग्रीन
- प्रश्न 7. थॉमस हॉब्सने ..... या ग्रंथात राज्याच्या उदयाचा सामाजिक कराराचा सिद्धांत मांडला.
A) पॉलिटिक्स B) द प्रिन्स
C) लेव्हीएथन D) दास कॉपिटल
- प्रश्न 8. .... हा राज्याचा आत्मा आहे.
A) शासन B) सार्वभौमत्व
C) लोकसंख्या D) भूप्रदेश
- प्रश्न 9. खालीलपैकी कोणत्या ग्रंथात कार्ल मार्क्सने राज्यविषयक विचार मांडले?
A) वर्गसंघर्ष B) कम्युनिस्ट मॅनिफेस्टो
C) स्वराज्य D) दास कॉपिटल

- प्रश्न 10. "राज्य हे समाजातील प्रभावी वर्गाचे, भांडवलदार वर्गाचे हितसंबंध जपून कामगार वर्गाचे शोषणाला मदत करण्याचे साधन आहे" असे कोणी म्हटले?
- A) रूसो B) कार्ल मार्क्स
C) जे.एस. मील D) प्लेटो
- प्रश्न 11. "आजपर्यंतचा जगाचा इतिहास हा वर्गसंघर्षाचा इतिहास होय" असे कोणी म्हटले?
- A) महात्मा गांधी B) हेगेल, लारकी
C) एम.एन. रॉय D) कार्ल मार्क्स
- प्रश्न 12. "आधुनिक लोकशाहीतील कार्यकारी मंडळे ही बुर्जा लोकांचे हितसंबंध रक्षण करणाऱ्या कॉर्पोरेट समित्याच आहेत" असे कोणी म्हटले?
- A) लारकी B) हेगेल
C) कार्ल मार्क्स आणि एंजल्स D) गार्नर
- प्रश्न 13. "राज्य ही संस्था हे वर्गकलहाचे साधन होय" असे कोणी म्हटले?
- A) कार्ल मार्क्स B) मॅक्स वेबर
C) मील D) ॲरिस्टॉटल
- प्रश्न 14. संसदीय शासन पद्धतीची जननी कोणता देश आहे?
- A) अमेरिका B) भारत
C) इंग्लंड D) फ्रांस
- प्रश्न 15. .... हा सरकारचा घटक नाही.
- A) व्यापार संघ B) कायदेमंडळ
C) कार्यकारी मंडळ D) न्यायमंडळ
- प्रश्न 16. भारतात ..... हा शासन प्रकार आहे.
- A) अध्यक्षीय B) संसदीय लोकशाही
C) एकात्मक D) यापैकी नाही
- प्रश्न 17. संसदीय शासनव्यवस्थेचा गुण कोणता आहे?
- A) सत्ता विभाजनाचा अभाव B) अस्थिर शासनव्यवस्था
C) जबाबदार शासनव्यवस्था D) एकपक्ष पद्धती
- प्रश्न 18. शांततामय जीवनासाठी व विकास प्रक्रिया गतिशील राहण्यासाठी ..... ची नितांत गरज असते.
- A) शासन B) व्यक्तीस्वातंत्र्य
C) मंत्रिमंडळ D) पंचायतराज
- प्रश्न 19. खालीलपैकी कोणत्या देशात राज्यकारभार एकात्म केंद्रातून चालतो?
- A) अमेरिका, स्विट्झर्लंड, कोरिया B) ब्रिटन, फ्रांस, श्रीलंका, न्यूझीलंड
C) चीन, रशिया D) फ्रांस, जर्मनी
- प्रश्न 20. .... शासन प्रकारात एकच नागरिकत्व असते.
- A) साम्यवादी B) एकात्म
C) अध्यक्षीय D) यापैकी नाही
- प्रश्न 21. एकात्म शासनाचा खालीलपैकी कोणता गुण आहे?
- A) कार्यक्षम शासन B) कमी खर्चिक
C) सोपी घटना दुरुस्ती D) बरीलपैकी सर्व

- प्रश्न 22. संघराज्य निर्मितीच्या दोन पद्धतीपैकी अमेरिका हे कोणत्या प्रकारचे संघराज्य आहे?
 A) केंद्रात्मक (केंद्राकर्षी) B) संघराज्य (केंद्रोत्सारी)
 C) साम्यवादी पद्धत D) यापैकी नाही
- प्रश्न 23. संघात्मक शासनाचा गुण कोणता आहे?
 A) मोठ्या राज्यांसाठी उपयुक्त B) स्थैर्य व विकास
 C) सत्तेचे विकेंद्रीकरण D) वरील सर्व
- प्रश्न 24. .... कार्यपालिका निर्वाचित स्वरूपाची असते.
 A) राजेशाहीत B) हुकूमशाहीत
 C) लोकशाहीत D) महाजनशाहीत
- प्रश्न 25. खालीलपैकी कोणते एक सार्वभौमत्वाचे वैशिष्ट्य नाही?
 A) चिरंतनता किंवा स्थायित्व B) विभाज्यता
 C) निरंकुशता D) सर्वव्यापकता
- प्रश्न 26. सार्वभौमत्वाच्या अनेकसत्तावादी सिद्धांतानुसार राज्याची मूमिका ही ..... असावी.
 A) मर्यादित B) पारंपारिक
 C) अमर्यादित D) निरंकुश
- प्रश्न 27. खालीलपैकी कोणत्या विचारवंतांने सार्वभौमत्वाचा एकसत्तावादी सिद्धांत कोणी मांडला?
 A) ऑस्टीन B) मार्क्स
 C) हेगेल D) लास्की
- प्रश्न 28. खालीलपैकी कोणाची सत्ता 'नामधारी सार्वभौमसत्ता' आहे?
 A) अमेरिकेचे अध्यक्ष B) ब्रिटनचे पंतप्रधान
 C) ब्रिटनचा राजा D) भारताचे पंतप्रधान
- प्रश्न 29. सार्वभौमत्व या शब्दाची व्युत्पत्ती कोणत्या लॅटीन शब्दापासून झालेली आहे?
 A) सुपर B) सुप्रीम
 C) सुपिरिअर D) सुपरनस
- प्रश्न 30. खालीलपैकी सार्वभौमत्वाच्या अनेकसत्तावादी सिद्धांताचे समर्थन कोणी केलेले आहे?
 A) एच.जे. लास्की B) लेनिन
 C) माओ D) हिटलर
- प्रश्न 31. 'राज्याची सर्वोच्च इच्छा म्हणजे सार्वभौमत्व' हे विधान कोणाचे?
 A) गटेल B) रॉबर्ट डाल
 C) हॉब्स D) विलोबी
- प्रश्न 32. 'सार्वभौमत्वाचा विचारच राज्यशास्त्रातून काढून टाकला पाहिजे' असे कोणी म्हटले?
 A) जॉन ऑस्टीन B) डॉ.फिजीस
 C) कॅबे D) प्रा.लास्की
- प्रश्न 33. खालीलपैकी कोणता सार्वभौमत्वाचा प्रकार आहे?
 A) राजकीय सार्वभौमत्व B) नामधारी सार्वभौमत्व
 C) जनतेचे सार्वभौमत्व D) वरीलपैकी सर्व
- प्रश्न 34. खालीलपैकी कोणत्या लेखकाने सर्वप्रथम सार्वभौमत्वाचा सिद्धांत मांडण्याचा प्रयत्न केला?
 A) बोदॉ B) अँडम स्मिथ
 C) अँरिस्टॉटल D) कौटिल्य

- प्रश्न 35. "सत्ता माणसास भ्रष्ट करते, निरंकुश सत्ता संपूर्ण भ्रष्ट करते" असे कोणी म्हटले?
A) रूसो B) जॉन सॉन्स
C) लास्की D) लॉर्ड अॅक्टन
- प्रश्न 36. Authority (अधिसत्ता) या शब्दाची उत्पत्ती Auctor किंवा Auctoritas या ..... शब्दापासून झाली.
A) रोमन B) ग्रीक
C) लॅटीन D) फ्रेंच
- प्रश्न 37. "एखादा आदेश देण्याची किमान सत्ता म्हणजे अधिकार होय" असे कोणी म्हटले?
A) मॅक्स वेबर B) रॉबर्ट डाल
C) प्रा.लास्की D) प्लेटो
- प्रश्न 38. अधिसत्ता ..... असते.
A) सोयीस्कर व कमी खर्चीक B) व्यक्तीगत
C) सामूहिक D) यापैकी नाही
- प्रश्न 39. अधिसत्ता ही व्यक्तीच्या व्यक्तिमत्त्वापेक्षा तिने धारण केलेल्या कोणत्या बाबीशी निगडित असते?
A) शासन B) भाषा
C) व्यक्ती D) पदाशी किंवा प्रतिकाशी
- प्रश्न 40. मॅक्स वेबरने अधिसत्तेचे किती प्रकार सांगितले आहेत?
A) दोन B) तीन
C) चार D) सहा

1 What are the essential elements of the state?

राज्याचे आवश्यक घटक कोणते?

- (A) Population (B) Territory (C) Government
लोकसंख्या भूप्रदेश शासन

2 According to plato Ideal population of state is --

प्लेटोच्या मते, आदर्श राज्याची लोकसंख्या -- असावी.

- (A) 6040 (B) 5040 (C) 4040
६०४० ५०४० ४०४०

3 Who wrote the book Leviathan?

'लेव्थिएन' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?

- (A) Hobbes (B) Locke (C) Rousseau
हॉब्स लॉक रूसो

4 What is the principle behind the statement that the state is not created but developed?

राज्य हे निर्माण केलेले नसून विकसित झालेले आहे. हे विधान कोणत्या सिद्धांताचे आहे?

- (A) Social contract (B) Divine theory (C) Evolutionary Theory
सामाजिक करार दैवी सिद्धांत उत्क्रांतीवादी सिद्धांत

5 The manifesto of communism the book contains -- Thoughts on the state

साम्यवादाचा जाहीरनामा या ग्रंथात -- चे राज्य संबंधीचे विचार आहेत.

- (A) Ramsey moore (B) Robert Dhal (C) Weber
रॅमसे मूर रॉबर्ट डहल वेबर

6 Who explained the monostic theory of sovereignty?

सार्वभौमत्वाचा एकसत्तावादी सिद्धांत कोणी मांडला.

- (A) John Austin (B) John Locke (C) J.S. Mill
जॉन ऑस्टिन जॉन लॉक जे.एस.मिल

7 From which latin word does the word sovereignty originate?

सार्वभौमत्व या शब्दाची उत्पत्ती कोणत्या लॅटिन शब्दापासून झालेली आहे.

- (A) Super (B) Superhit (C) Superanus
सुपर सुपरहिट सुपरनेस

8 Who wrote the book 'lectures on Jurisprudence'?

'लेक्चर्स ऑन ज्युरीस्प्युडन्स' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?

- (A) Rousseau (B) Locke (C) Plato
रूसो लॉक प्लेटो

9 Who has stated that the supreme will of the state is sovereignty?

राज्याची सर्वोच्च इच्छा म्हणजे सार्वभौमत्व आहे. हे विधान कोणी केले.

- (A) Max weber (B) Macmillan (C) Willougby
मॅक्स वेबर मॅकमिलन विलोबी

10 Which of the following features is not sovereignty

खालीलपैकी कोणते वैशिष्ट्य सार्वभौमत्वाचे नाही.

- (A) Absoluteness (B) Permanance (C) Inalienability
निरंकुशता स्थाईत्व अखरोत्व

आलीलपेकी कोषतया देजात एकरत्य शासन पद्धती अस्तित्वात नाहि.

- (A) England (B) Japan (C) Denmark (D) India
इंग्लंड जपान डेन्मार्क भारत

12 Which is the upper house of parliament?

संसदेचे वरिष्ठ सभागृह कोणते?

- (A) Lok Sabha (B) Rajya Sabha (C) Vidhansabha (D) None of the above
लोकसभा राज्यसभा विधानसभा कोपेकी नाही.

13 Republic system does not exist in any of the following countries.

आलीलपेकी कोषतया देजात गणराज्य पद्धती अस्तित्वात नाहि.

- (A) America (B) India (C) Pakistan (D) England
अमेरिका भारत पाकिस्तान इंग्लंड

14 Who has stated that where the supreme power is exercised by the central government there is unitary government.

त्रिधे केंद्र सरकारकडून सर्वोच्च मत्तेचा वापर होता ते एकरत्य शासन शासन ह्येय. हे विधान कोणी केले.

- (A) Machivalli (B) Daisy (C) Weber (D) Locke
मॅकव्हली डायसी वेबर लॉक

15 Politics revolves around this —

राजकारण हे — भावनी फिरते.

- (A) Power (B) Social (C) Religion (D) None of the above
सत्ता समाज धर्म कोपेकी नाही

16 What are the types of power?

सत्तेचे प्रकार कोणते?

- (A) Traditional power (B) Statutory power (C) Economic power (D) All of the above
पारंपारिक सत्ता वैधानिक सत्ता आर्थिक सत्ता कोपेकी सर्व

17 The word authority is derived from a Roman word.

अधिसत्ता या शब्दाची उत्पत्ती कोषतया रोमन भाषेतील शब्दापासून झालेली आहे.

- (A) Auclor (B) Doctor (C) Super (D) None of the above
ऑक्टर डॉक्टर सुपर कोपेकी नाही.

18 The traditional power will be the power gained by—

पारंपारिक सत्ता म्हणजे — नी प्राप्ती होणारी सत्ता होय.

- (A) Economic (B) Inlineage (C) Divineering (D) Ethical
आर्थिक वंशपरंपरे दिव्यबलपी ह्युमी

19 Which of the following system of Government did India adopt?

आलीलपेकी कोषतया शासन व्यवस्थेचा भारताने स्वीकार केला.

- (A) Parliament (B) Military (C) Dictatorship (D) Presidential
संसदीय सैनिकी हुकुमशाही अध्यक्षीय

20 According to Rousseau ideal population of state is —

रुसोच्या मते आदर्शराज्याची लोकसंख्या — असतावी.

- (A) 5000 (B) 10000 (C) 15000 (D) 20000
५००० १०००० १५००० २००००

21 Which book is written by Karl Marx?

कार्ल मार्क्सने कोषतया ग्रंथ लिहिला?

- (A) Social Contract (B) Leviathan (C) Old Testament (D) Das Capital
सामाजिक करार लेव्हिएथन ओल्ड टेस्टामेंट दास कैपिटल

22 — is the soul of the state.

— हा राज्याचा आत्मा आहे.

- (A) Population
लोकसंख्या
- (B) Territory
भूप्रदेश
- (C) Government
शासन
- (D) None of the above
यापैकी नाही
- 23 How many elements are essential for state?
राज्यासाठी किती घटक आवश्यक आहेत?
- (A) Two
दोन
- (B) Three
तीन
- (C) Four
चार
- (D) Five
पच
- 24 In which year did India become an independent state?
भारत स्वतंत्र — राज्य बरेलत्या वर्षी झाले?
- (A) 1937
१९३७
- (B) 1947
१९४७
- (C) 1957
१९५७
- (D) 1967
१९६७
- 25 — is not a form of federal government in this country.
— या देशात संघराज्य जासन प्रकार नाही.
- (A) America
अमेरिका
- (B) England
इंग्लंड
- (C) Australia
ऑस्ट्रेलिया
- (D) Switzerland
स्वित्झर्लंड
- 26 What is the highest function of the Legislative council?
कसयदे मंडळचे सर्वोच्च करण वंणते?
- (A) To Judge
न्यायदान करणे
- (B) To quarrel
भांडण करणे
- (C) Law making
कसयदाची निर्मिती करणे
- (D) None of the above
यापैकी नाही.
- 27 How many legislatures are there in India.
भारतात कसयदे मंडळचे किती सभापह आहे.
- (A) One
एक
- (B) Two
दोन
- (C) Three
तीन
- (D) None of the above
यापैकी नाही
- 28 Which of the following is not a part of government.
खालीलपैकी वंणते जासनाचे अंग नाही
- (A) Legislature
कसयदेमंडळ
- (B) Executive
कसयकरणी मंडळ
- (C) Judiciary
न्यायमंडळ
- (D) Social circle
सामाजिक मंडळ
- 29 Which court has jurisdiction over judicial review?
न्यायालयीन पुनर्विनांकनचा अधिकार वंणत्या न्यायालयाला आहे?
- (A) Taluka court
तालुका न्यायालय
- (B) District court
डिस्ट्रिक्ट न्यायालय
- (C) Supreme court
सर्वोच्च न्यायालय
- (D) None of the above
यापैकी नाही
- 30 Which of the following is not a type of sovereignty?
खालीलपैकी वंणते सार्वभौमत्वाचा प्रकार नाही?
- (A) Titular sovereignty
नामधारी सार्वभौमत्व
- (B) Actual sovereignty
वास्तविक सार्वभौमत्व
- (C) Political sovereignty
राजकीय सार्वभौमत्व
- (D) Recall
प्रत्यावाहन
- 31 Who advocated the principle of business Representation in a democracy?
लोकसभेची व्यवस्थेमध्ये व्यायमायिक प्रतिनिधित्वाच्या सिद्धांताचा पुरस्कार वंणती केला आहे?
- (A) J.S. Mill
जे.एस.मील
- (B) G.D.H. Kol
जी.डी.एच.कोल
- (C) Robert Dhal
रॉबर्ट डहल
- (D) Pound
पाउंड
- 32 Who said that the command of sovereignty is the law?
सार्वभौमत्वाची आज्ञा म्हणजे कसयदा होय. असे विधान वंणती केले?
- (A) John Austin
जॉन ऑस्टिन
- (B) John Locke
जॉन लॉक
- (C) J.S. Mill
जे.एस.मील
- (D) Laski
लॉस्की
- 33 Who coined the concept of 'General Will'?
'सामूहिक इच्छा' ही संकल्पना वंणती लिहिली?
- (A) Robert Dhal.
रॉबर्ट डहल
- (B) G.D.H. Kol
जी.डी.एच.कोल
- (C) Rousseau
रुसो
- (D) J.S. Mill
जे.एस.मील

34 Which of the following thinkers advocated the sovereignty of the people?

आनीलपैकी कोणत्या विचारांतनी जनतेच्या सार्वभौमत्वाच्या पुरस्कार केला?

(A) Austin

(B) Plato

(C) Rousseau

(D) Hobbes

ऑस्टिन

प्लेटो

रूसो

हॉब्स

35 None of the following are tools of power?

आनीलपैकी कोणते सत्तेची साधने नाहीत?

(A) Economic tools

(B) Population

(C) Military Capability

(D) Idealist

आर्थिक साधने

लोकसंख्या

सैन्य क्षमता

आदर्शवादी

36 What is the power that is created by the law of the nation?

राष्ट्राच्या कायद्याद्वारे अस्तित्वात येणाऱ्या सत्तेला कोणती सत्ता म्हणतात?

(A) Dictatorship

(B) Statutory Power

(C) Revolutionary Power

(D) None of the above

हुकूमती सत्ता

वैधानिक सत्ता

क्रान्तीय सत्ता

यापैकी नाही

37 Who created optimism that India would become a super power by 2020?

भारत २०२० पर्यंत महत्सत्ता होईल असा आशावाद कोणी निर्माण केला होता?

(A) Dr. A. P. J. Abdul kalam

(B) Pandit Nehru

(C) V. P. Singh

(D) Mahatma Gandhi

डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम

पंडित नेहरू

वी.पी.सिंग

महात्मा गांधी

38 The Political process is complete --

राजकीय प्रक्रिया ही पूर्णपणे असते --

(A) To come to power

(B) To make money

(C) For Society

(D) To help

सत्ता प्राप्तीसाठी

अर्थप्राप्तीसाठी

समाजासाठी

सहाय्य करण्यासाठी

39 Who is the father of political science?

राज्यशास्त्राचा जनक कोण आहे?

(A) Socrates

(B) Aristotle

(C) Plato

(D) Hobbes

सॉक्रेटिस

अ. स्टॉटल

प्लेटो

हॉब्स

40 Which language word is 'polis state'?

'पोलीस स्टेट' हा शब्द कोणत्या भाषेतील आहे?

(A) Roman

(B) Latin

(C) French

(D) Greek

रोमन

लॅटिन

फ्रेंच

ग्रीक

This question paper contains 2 printed pages.

CB—73—2022

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (First Year) (First Semester) EXAMINATION

NOVEMBER/DECEMBER, 2022

POLITICAL SCIENCE

Paper-I

(Introduction to Political Concepts)

(Saturday, 10-12-2022)

Time : 10.00 a.m. to 12.00

Time—Two Hours

Maximum Mark

N.B. :— (i) Attempt all questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. What is State ? Write essential elements of state.

राज्य म्हणजे काय ? राज्याचे आवश्यक घटक लिहा.

Or

(किंवा)

Write the characteristics of Parliamentary Government.

संसदीय शासनपद्धतीची वैशिष्ट्ये लिहा.

2. Explain the John Austin's monistic theory of sovereignty.

जॉन ऑस्टिन प्रणित सार्वभौमत्वाच्या एकसत्तावादी सिद्धांताचे वर्णन करा.

Or

(किंवा)

Evaluate on Rousseau's social contract theory.

रुसोप्रणित सामाजिक करार सिद्धांतावर भाष्य करा.

3. Explain the types of power. 10
सत्तेचे प्रकार विशद करा.

Or

(किंवा)

Write an essay on what kind of sovereignty.

सार्वभौमत्व किती प्रकारचे असते यावर निबंध लिहा.

4. Explain the characteristics of Authority. 10
अधिसत्तेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Describe in detail the Unitary Government System.

एकात्म शासन व्यवस्थेचे सविस्तर वर्णन करा.

5. Explain the nature of presidential system of Government. 10
अध्यक्षीय शासन पद्धतीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain the social contract theory formulated by John Locke.

जॉन लॉक प्रणित सामाजिक करार सिद्धांत स्पष्ट करा.

This question paper contains 2 printed pages]

RB—78—2022

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (First Year) (First Semester) EXAMINATION

MAY/JUNE, 2022

POLITICAL SCIENCE

Paper-I

(Introduction of Political Concepts)

(Thursday, 16-06-2022)

Time : 10.00 a.m. to 12.30 p.m.

Time— 2½ Hours

Maximum Marks—50

N.B. :— (i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Define the state and describe the elements of state.

10

राज्याच्या व्याख्या लिहून राज्याच्या आवश्यक घटकांचे वर्णन करा.

Or

(किंवा)

Explain the components of the evolutionary theory of state formation.

राज्य निर्मितीच्या उत्क्रांतीवादी सिद्धांताचे घटक स्पष्ट करा.

2. Write the characteristics of Sovereignty.

10

सार्वभौमत्वाचे वैशिष्ट्ये लिहा.

Or

(किंवा)

Write down the merits and demerits of pluralistic theory of Sovereignty.

सार्वभौमत्वाचा अनेक सत्तावादी सिद्धांताचे गुण-दोष लिहा.

P.T.O.

3. Write the characteristics of Federal Government. 10
संघराज्यात्मक शासनाचे वैशिष्ट्ये लिहा.

Or

(किंवा)

Compare between the Presidential Government and Parliamentary Government.

अध्यक्षिय शासन आणि संसदीय शासन पद्धतीमध्ये तुलना करा.

4. Write the types of power by defining power. 10
सत्तेची व्याख्या सांगून सत्तेचे प्रकार लिहा.

Or

(किंवा)

Write the characteristics of Authority.

अधिसत्तेची वैशिष्ट्ये लिहा.

5. Explain the nature of Authority. 10
अधिसत्तेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain the nature of Rousseau's concept of General Will.

रूसोच्या सामुहिक ईहा या संकल्पनेचे स्वरूप विशद करा.

This question paper contains 2 printed pages.

FB-97-2023

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (First Year) (First Semester) EXAMINATION

APRIL/MAY, 2023

POLITICAL SCIENCE

(Introduction of Political Concepts-I)

(Friday, 28-04-2023)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—Two Hours

Maximum Marks—50

N.B. :— (i) Attempt all questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न कोटव

(ii) सर्व प्रश्नको समान गुण जाते.

1. What is State ? Write essential elements of state.

10

राज्य म्हणजे काय ? राज्यचे आवश्यक घटक लिहा.

Or

Write the characteristics of Parliamentary Government.

संसदीय शासन पद्धतीची वैशिष्ट्ये लिहा.

2. Evaluate on Rousseau's Social contract theory.

10

रुसो प्रणित सामाजिक करार सिद्धांतवर भाष्य करा.

P.T.O.

162D8B18F8180EC69916298F8B5D8B3F

Or

(किंवा)

Explain the John Austin's Monistic theory of sovereignty.

जॉन ऑस्टिन प्रीमर सार्वभौमत्वाच्या एकसत्तावादी सिद्धांताचे वर्णन करा.

3. What is Authority? State the characteristics of authority. 10

अधिपत्या म्हणजे काय? अधिपत्येची वैशिष्ट्ये सांगा.

Or

(किंवा)

Explain the evolutionary theory of the origin of state.

राज्याच्या उदयाचा उक्रांतीवादी सिद्धांत स्पष्ट करा.

4. Explain the types of power by explaining the meaning of power. 10

सत्तेचा अर्थ सांगून सत्तेचे प्रकार स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Write the characteristics of Sovereignty.

सार्वभौमत्वाची वैशिष्ट्ये लिहा.

5. Write short notes on (any two): 10

(i) Federal Government

(ii) Thomas Hobbes Social Contract theory

(iii) Authority

(iv) Judiciary.

WT

(11)

11-07-2021

कोणत्याही दोऱ्यावर ओढव्यात तिपा धा १

(a) संभ्रमणात्मक शासन

(b) धोरण हील्ल्या सामाजिक नरार सिद्धांत

(c) अभिरता

(d) व्याथर्भदल

This question paper contains 5 printed pages]

B—181—2017

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (First Year) (First Semester) EXAMINATION

OCTOBER/NOVEMBER, 2017

POLITICAL SCIENCE

(Government and Politics of Maharashtra-II)

(MCQ + Theory)

(Tuesday, 14-11-2017)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—2 Hours

Maximum Marks—40

- N.B. :—**
- (i) All questions are compulsory.
  - (ii) All questions carry equal marks.
  - (iii) Wrong answer will carry negative marks for MCQs.
- (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- (ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (iii) बहुपर्यायी प्रश्नांच्या चुकीच्या उत्तरासाठी नकारात्मक गुण आहेत.

MCQs

10

1. The chairman of the first Linguistic State Reorganization Commission was :

- (A) J.V.P. Commission
- (B) Justice Sayyed Fazal Ali
- (C) Justice S.K. Dar
- (D) None of the above

पहिल्या भाषिक राज्यपुनर्रचना आयोगाचे अध्यक्ष होते :

- (A) जे. व्ही. पी. आयोग
- (B) न्या. सय्यद फाजल अली
- (C) न्या. एस. के. दार
- (D) वरीलपैकी नाही

P.T.O.

2. .... is considered as the constitutional chief of the state ?

- (A) Governor (B) Home Minister
(C) Chief Minister (D) President

..... हा घटक राज्याचा घटनात्मक प्रमुख मानला जातो ?

- (A) राज्यपाल (B) गृहमंत्री
(C) मुख्यमंत्री (D) राष्ट्रपती

3. What should be the percentage of ministers in state ministry according to strength of MLA in assembly ?

- (A) 20% (B) 25%
(C) 10% (D) 15%

मंत्रिमंडळातील मंत्र्यांची संख्या ही विधान सभेतील सदस्य संख्येच्या किती टक्के असते ?

- (A) 20% (B) 25%
(C) 10% (D) 15%

4. The position of ..... in the state cabinet is like the sun around the planets in the sky.

- (A) Home Minister (B) Chief Minister
(C) Finance Minister (D) None of these

राज्य मंत्रिमंडळातील ..... चे स्थान शासनरूपी ग्रहमालिकेतील सुर्या सारखे आहे ?

- (A) गृहमंत्री (B) मुख्यमंत्री
(C) अर्थमंत्री (D) यापैकी नाही

5. The number of members of the Maharashtra Legislative Council is .....

- (A) 78 (B) 288
(C) 545 (D) 245

महाराष्ट्र विधान परिषदेची सदस्य संख्या ..... आहे.

- (A) 78 (B) 288
(C) 545 (D) 245

6. How long can the Legislative Council delay to Financial Bill ?

- (A) 24 days (B) 18 days
(C) 28 days (D) 14 days

विधान परिषद वित्त विधेयकाला किती दिवस विलंब लावू शकते ?

- (A) 24 दिवस (B) 18 दिवस
(C) 28 दिवस (D) 14 दिवस

7. Who elected the Speaker of Legislative Assembly ?

- (A) Chief Minister
(B) Governor
(C) Members of Legislative Assembly
(D) Members of Legislative Council

विधान सभेच्या सभापतीची निवड कोणाकडून होते ?

- (A) मुख्यमंत्री
(B) राज्यपाल
(C) विधान सभा सदस्यांकडून
(D) विधान परिषद सदस्यांकडून

8. In India the nature of Judiciary System is .....

- (A) Two-fold (B) Single
(C) Three-fold (D) None of these

भारतीय न्यायव्यवस्था ..... स्वरूपाची आहे.

- (A) दुहेरी (B) एकेरी
(C) तिहेरी (D) यापैकी नाही

Write the composition and powers of Legislative Assembly.

विधानसभेची रचना सांगून अधिकार लिहा.

10

Or

(किंवा)

Discuss the composition and powers of the High Court.

उच्च न्यायालयाची रचना आणि अधिकारांची चर्चा करा.

Write short notes on (any two) :

- (i) Governor
- (ii) Legislative Council
- (iii) Speaker of Legislative Assembly
- (iv) Council of Minister.

10

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही दोन) :

- (i) राज्यपाल
- (ii) विधान परिषद
- (iii) विधान सभा सभापती
- (iv) मंत्रीमंडळ

This question paper contains 4 printed pages]

S—187—2018

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (First Year) (First Semester) EXAMINATION

MARCH/APRIL, 2018

POLITICAL SCIENCE

Paper II

(Government and Politics of Maharashtra)

(MCQ & Theory)

(Wednesday, 23-3-2018)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—2 Hours

Maximum Mark:—40

- N.E. :- (i) All questions are compulsory.
(ii) All questions carry equal marks.
(iii) Wrong answers will carry negative marks for MCQs.
(i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
(iii) बहुपर्यायी प्रश्नांच्या चुकीच्या उत्तरासाठी नकारात्मक गुण आहेत.

MCQ

1. Multiple Choice Questions :

10

बहुपर्यायी प्रश्न :

(i) The chairman of the First Linguistic State Reorganization Commission was :

(a) Justice S.K. Dar

(b) Justice Fajal Ali

(c) Justice Nanavati

(d) Justice Kuldeep Singh

पहिल्या भाषिक राज्यपुनर्रचना आयोगाचे अध्यक्ष ..... हे होते.

(a) न्या. एस. के. दार

(b) न्या. फाजल अली

(c) न्या. नानावटी

(d) न्या. कुलदीप सिंग

P.T.O.

D76CA4B55F2A4A7F3F44B90A2E60986F

महाराष्ट्र विधानसभेची एकूण सदस्य संख्या किती आहे ?

(a) 270

(b) 278

(c) 288

(d) 280

Theory

2. Explain the composition and functions of Legislative Council.
विधान परिषदेची रचना आणि कार्ये स्पष्ट करा. 10

Or

(किंवा)

Write the composition and powers of High Court.

उच्च न्यायालयाची रचना आणि अधिकार लिहा.

3. Explain the powers and functions of Chief Minister.
मुख्यमंत्र्याचे अधिकार आणि कार्ये विशद करा. 10

Or

(किंवा)

Write an essay on Sanyukt Maharashtra Movement.

संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीवर निबंध लिहा.

4. Write short notes on (any two) : 10

(i) Taluka Court

(ii) Dar Commission

(iii) State Council of Ministers

(iv) Speaker of Legislative Assembly.

घोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही दोन) :

(i) तालुका न्यायालय

(ii) दार आयोग

(iii) राज्य मंत्रीमंडळ

(iv) विधानसभा सभापती

(ii) Who one of the following dignitary is not related to Interim State Reorganization Commission ?

- (a) J.V.P. (b) B.G. Kher
(c) Justice H.K. Das (d) Justice Faizal Ali

खालीलपैकी कोणत्या मान्यवराचा साधारणतः राज्य पुनर्रचना आयोगाशी संबंध नाही ?

- (a) जे.व्ही.पी. (b) बी.जी. खेर
(c) न्या. एच.के. दास (d) न्या. फाजल अली

(iii) Who gives the oath to the Governor ?

- (a) Chief Minister
(b) President of India
(c) Chief Justice of Supreme Court
(d) Chief Justice of High Court

राज्यपालाला राज्य कोणाकडून द्यायचे आहे ?

- (a) मुख्यमंत्री
(b) भारताचा राष्ट्रपती
(c) सर्वोच्च न्यायालयाचा सरन्यायाधीश
(d) उच्च न्यायालयाचा मुख्य न्यायाधीश

(iv) The State Council of Ministers is collectively responsible to :

- (a) Chief Minister (b) Governor
(c) Legislative Assembly (d) Legislative Council

राज्य मंत्रिमंडळ सामूहिकरित्या ..... ला जबाबदार असते.

- (a) मुख्यमंत्री (b) राज्यपाल
(c) विधानसभा (d) विधानपरिषद

(v) What is the name of the draft of law known as ?

- (a) Bill (b) Ordinance
(c) Resolution (d) Demand

कायदा करण्यासाठी कायदेमंडळत सादर करण्यात येणाऱ्या प्रस्तावाला काय म्हणतात ?

- (a) विधेयक (b) अध्यादेश
(c) ठराव (d) मागणी

(vi) What is the tenure of the members of Legislative Council ?

- (a) Five years (b) Four years
(c) Six years (d) Three years

विधानपरिषदेतील सदस्यांचा कार्यकाल किती अस्तो ?

- (a) पाच वर्षे (b) चार वर्षे
(c) सहा वर्षे (d) तीन वर्षे

(vii) What is the process to dismiss the High Court Judge ?

- (a) The Union Cabinet Decision
(b) The Impeachment
(c) The Prime Minister Order
(d) None of the above

उच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीशास पदमुक्त करण्याची पद्धत कोणती ?

- (a) केंद्रीय मंत्रिमंडळाचा निर्णय (b) महाभियोग
(c) पंतप्रधानाचा आदेश (d) यापैकी नाही

(viii) The retirement age of High Court Judge is :

- (a) 58 years (b) 65 years
(c) 62 years (d) 60 years

उच्च न्यायालयातील न्यायाधीशाची सेवानिवृत्तीची वयोमर्यादा ..... असते.

- (a) 58 वर्षे (b) 65 वर्षे
(c) 62 वर्षे (d) 60 वर्षे

(ix) Who considered as the Constitutional Chief of the State ?

- (a) Governor (b) President
(c) Prime Minister (d) Chief Minister

घटकराज्याचा घटनात्मक प्रमुख कोण असतो ?

- (a) राज्यपाल (b) राष्ट्रपती
(c) पंतप्रधान (d) मुख्यमंत्री

(x) How many members are there in Maharashtra Legislative Assembly ?

- (a) 270 (b) 278
(c) 288 (d) 280

This question paper contains 5 printed pages]

A—214—2018

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES
B.A. (First Year) (First Semester) EXAMINATION
OCTOBER/NOVEMBER, 2018
POLITICAL SCIENCE

(Government and Politics of Maharashtra-II)

(MCQ + Theory)

(Saturday, 20-10-2018)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—2 Hours

Maximum Marks—40

- N.B. :- (i) All questions are compulsory.
(ii) All questions carry equal marks.
(iii) Wrong answers will carry negative marks.
(i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
(iii) बद्दुपर्यायी प्रश्नांच्या चुकीच्या उत्तरांसाठी नकारात्मक गुण आहेत.

MCQ

10

1. (1) Maharashtra state form on.....
(A) 15th Aug. 1947 (B) 26th Jan. 1949
(C) 1st May 1960 (D) 17th Sep. 1948
महाराष्ट्र राज्य ..... दिवशी स्थापन झाले.
(A) 15 ऑगस्ट 1947 (B) 26 जानेवारी 1949
(C) 01 मे 1960 (D) 17 सप्टेंबर 1948
(2) How many members are there in Maharashtra Legislative Council ?
(A) 288 (B) 547
(C) 78 (D) 250
महाराष्ट्र विधान परिषदेत किती सदस्य असतात ?
(A) 288 (B) 547
(C) 78 (D) 250

P.T.O.

- (3) How many Houses are there of Maharashtra State Legislature ?
(A) 02 (B) 01
(C) 03 (D) 04
महाराष्ट्र विधिमंडळाची किती सभाएहे आहेत ?
(A) 02 (B) 01
(C) 03 (D) 04
- (4) High Court Bench located in which city ?
(A) Pune (B) Nashik
(C) Kolhapur (D) Aurangabad
उच्च न्यायालयाचे खंडपीठ कोणत्या शहरात आहे ?
(A) पुणे (B) नाशिक
(C) कोल्हापूर (D) औरंगाबाद
- (5) Who was first Chief Minister of Maharashtra ?
(A) Shankarrao Chavhan
(B) Yeshvantrao Chavhan
(C) Prithviraj Chavhan
(D) Ashokrao Chavhan
महाराष्ट्राचे पहिले मुख्यमंत्री कोण ?
(A) शंकरराव चव्हाण
(B) यशवंतराव चव्हाण
(C) पृथ्वीराज चव्हाण
(D) अशोकराव चव्हाण
- (6) Governor is nominated by whom ?
(A) Prime Minister
(B) Chief Minister
(C) President
(D) Chief Justice of Maharashtra

राज्यपालाची नियुक्ती कोण करतो ?

- (A) पंतप्रधान
- (B) मुख्यमंत्री
- (C) राष्ट्रपती
- (D) महाराष्ट्राचे मुख्य न्यायाधीश

(7) Which are two Houses of Maharashtra State Legislature ?

- (A) Vidhan Sabha - Vidhan Parishad
- (B) Lok Sabha - Rajya Sabha
- (C) Vidhan Sabha - Lok Sabha
- (D) Vidhan Parishad - Rajya Sabha

महाराष्ट्र राज्य विधिमंडळाची दोन सभागृहे कोणती ?

- (A) विधानसभा - विधान परिषद
- (B) लोकसभा - राज्यसभा
- (C) विधानसभा - लोकसभा
- (D) विधान परिषद - राज्यसभा

(8) Governor nominated 12 members are in which house ?

- (A) Vidhan Parishad
- (B) Vidhan Sabha
- (C) Lok Sabha
- (D) Rajya Sabha

राज्यपाल नियुक्त 12 सदस्य कोणत्या सभागृहात असतात ?

- (A) विधान परिषद
- (B) विधानसभा
- (C) लोकसभा
- (D) राज्यसभा

(9) The movement for formation of Maharashtra is known as .....

- (A) Maharashtra Formation Movement
- (B) Sanyukta Maharashtra Movement
- (C) Maharashtra Nirmiti Movement
- (D) None of the above

महाराष्ट्र स्थापनेसाठी झालेली चळवळ ..... म्हणून ओळखतात.

- (A) महाराष्ट्र स्थापना चळवळ
 (B) संयुक्त महाराष्ट्र चळवळ
 (C) महाराष्ट्र निर्मिती चळवळ
 (D) वरीलपैकी नाही

(10) What is the retirement age of Taluka Court Judge ?

- (A) 60 years (B) 62 years
 (C) 58 years (D) 65 years

तालुका न्यायालयातील न्यायधोशाच्या सेवा निवृत्तीची वयोमर्यादा किती असते ?

- (A) 60 वर्ष (B) 62 वर्ष
 (C) 58 वर्ष (D) 65 वर्ष

Theory

2. Write the powers and functions of Governor. 10

राज्यपालाचे अधिकार आणि कार्ये लिहा.

Or

(किंवा)

Explain the powers and functions of High Court.

उच्च न्यायालयाचे अधिकार आणि कार्ये स्पष्ट करा.

3. Describe the Sanyukta Maharashtra Movement. 10

संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीचे वर्णन करा.

Or

(किंवा)

Write the composition and powers of Legislative Assembly.

विधानसभेची रचना आणि अधिकार लिहा.

4. Write short notes on (any two) :

10

- (i) Fajal Ali Commission
- (ii) Speaker of Legislative Council
- (iii) District Court
- (iv) Chief Minister.

घोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

- (i) फाजल अली कमीशन
- (ii) विधान परिषद सभापती
- (iii) जिल्हा न्यायालय
- (iv) मुख्यमंत्री.

This question paper contains 4 printed pages]

AH—232—2019

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (First Year) (First Semester) EXAMINATION

MARCH/APRIL, 2019

POLITICAL SCIENCE

(Government and Politics of Maharashtra-II)

(MCQ + Theory)

(Saturday, 30-3-2019)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—2 Hours

Maximum Marks—40

- N.B. —**
- (i) All questions are compulsory.
  - (ii) All questions carry equal marks.
  - (iii) Wrong answers will carry negative marks (only for MCQs).
  - (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
  - (ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
  - (iii) चुकीच्या उत्तरास ऋणात्मक गुण आहेत (केवळ बहुपर्यायी प्रश्नांसाठी).

MCQ

10

1. Multiple choice questions (1-10) :

बहुपर्यायी प्रश्न (1-10) :

- (1) Which party put forward Tri-State Scheme in 1955 ?
- (A) Congress Party (B) Samajwadi Party
(C) Communist Party (D) Sotkari Kamgar Party
- 1955 मध्ये कोणत्या पक्षाने त्रि-राज्य योजना मांडली ?
- (A) काँग्रेस पक्ष (B) समाजवादी पक्ष
(C) कम्युनिस्ट पक्ष (D) शेतकरी कामगार पक्ष
- (2) What should be the percentage of Ministers in the State Ministry according to strength of minimum in Assembly ?
- (A) 20% (B) 25%
(C) 10% (D) 15%
- मंत्रिमंडळातील मंत्र्यांची संख्या ही विधानसभेतील सदस्य संख्येच्या किती टक्के असते ?
- (A) 20% (B) 25%
(C) 10% (D) 15%

P.T.O.

(3) Which Article in the Constitution maintains Constitutional Powers of Governor ?

- (A) 163 Article (B) 127 Article
(C) 170 Article (D) 172 Article

राज्यपटनेतील राज्यपालांच्या विवेक अधिकारांचा संदर्भ कोणत्या कलम ?

- (A) 163 कलम (B) 127 कलम
(C) 170 कलम (D) 172 कलम

(4) Who is the intermedialtor between Public and Government ?

- (A) Chief Minister (B) Deputy Chief Minister
(C) Home Minister (D) None of these

जनता आणि सरकार यांमधील दूवा कोण असतो ?

- (A) मुख्यमंत्री (B) उप-मुख्यमंत्री
(C) गृहमंत्री (D) यापैकी नाही

(5) How many members are there in Maharashtra Legislative Assembly

- (A) 288 (B) 270
(C) 250 (D) 278

महाराष्ट्र विधानसभेची एकूण किती सभासद संख्या आहे ?

- (A) 288 (B) 270
(C) 250 (D) 278

(6) Who shall exercise a casting vote in case of a tie in Legislative Assembly ?

- (A) Chief Minister
(B) Governor
(C) Deputy Chief Minister
(D) Speaker of Legislative Assembly

विधानसभेत समसमान मते पडल्यास निर्णायक मत देण्याचा अधिकार कोणाचा आहे ?

- (A) मुख्यमंत्री (B) राज्यपाल
(C) उप-मुख्यमंत्री (D) विधानसभेचा सभापती

- (7) Senior House of the Legislature is .....
- (A) Legislative Assembly (B) Legislative Council
(C) Rajya Sabha (D) Lok Sabha
- विधीमंडळाचे वरिष्ठ सभागृह आहे .....
- (A) विधानसभा (B) विधानपरिषद
(C) राज्यसभा (D) लोकसभा
- (8) Who has the powers to transfer the Judge of High Court from one state to the other state ?
- (A) President (B) Vice-President
(C) Prime Minister (D) Chief Justice
- एका राज्यातील उच्च न्यायालयातील न्यायाधीशाची बदली दुसऱ्या राज्यातील उच्च न्यायालयात करण्याचा अधिकार कोणाला आहे ?
- (A) राष्ट्रपती (B) उपराष्ट्रपती
(C) पंतप्रधान (D) मुख्य न्यायाधीश
- (9) The High Court Justice can be dismissed due to .....
- (A) The impeachment (B) Prime Minister's order
(C) The Cabinet decision (D) None of these
- उच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीशास कसे पदमुक्त केले जाते ?
- (A) महाभियोग (B) पंतप्रधान हुकूम
(C) कॉबिनेट निर्णय (D) यापैकी नाही
- (10) ..... cases are not included in High Court's functional area ?
- (A) Civil (B) Criminal
(C) Military (D) Financial
- ..... खटले हे उच्च न्यायालयाच्या अधिकार क्षेत्रात येत नाहीत.
- (A) दिवाणी (B) फौजदारी
(C) सैनिकी (D) आर्थिक

WT

(4)

AH—232—201

Theory

2. Explain the powers and functions of Chief Minister.

मुख्यमंत्र्याचे अधिकार आणि कार्य स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Discuss the composition and powers of the High Court.

उच्च न्यायालयाची रचना आणि अधिकाराची चर्चा करा.

3. Explain the powers and functions of Governor.

राज्यपालाचे अधिकार आणि कार्ये स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

State the rights and functions of Legislative Assembly.

विधानसभेची रचना आणि कार्ये विशद करा.

4. Write short notes on (any two) :

(i) Nagpur Contract

(ii) Composition of Legislative Council

(iii) Justice Fazal Ali Commission

(iv) Speaker of Legislative Assembly.

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

(i) नागपूर करार

(ii) विधानपरिषदेची रचना

(iii) न्यायमूर्ती फजल अली कमीशन

(iv) विधानसभा सभापती.

This question paper contains 2 printed pages

A—67—2019

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (First Year) (First Semester) (Regular) EXAMINATION

OCTOBER/NOVEMBER, 2019

(CBCS Pattern)

POLITICAL SCIENCE

(Government and Politics of Maharashtra—II)

(Friday, 18-10-2019)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 n

Time—2 Hours

Maximum Marks—

N.B. :— All questions are compulsory.

सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

1. Write an essay on Sanyukt Maharashtra movement.

संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीवर निबंध लिहा.

Or

(किंवा)

Explain the powers and functions of Chief Minister.

मुख्यमंत्र्याचे अधिकार आणि कार्ये स्पष्ट करा.

2. State the rights and functions of Legislative Assembly.

विधानसभेचे अधिकार आणि कार्ये सांगा.

Or

(किंवा)

Explain the composition and powers of High Court.

उच्च न्यायालयाची रचना आणि अधिकार स्पष्ट करा.

०३ (५) न्यायालयाचे कार्ये / २१ मार्च २०१९

विधानसभेचे कार्ये सांगा

P.

3. Write short notes on any *one* from Section A and Section B : 10

Section A

(i) Nagpur Pact

Or

(ii) Governor's Position.

Section B

(i) Speaker of Legislative council

Or

(ii) Lok Nyayalaya.

थोडक्यात टिपा लिहा विभाग (अ) मधून एक आणि विभाग (ब) मधून एक :

विभाग (अ)

(i) नागपूर करार

किंवा

(ii) राज्यपालाचे स्थान.

विभाग (ब)

(i) विधान परिषदेचा सभापती

किंवा

(ii) लोकन्यायालय.

75014) 514

This question paper contains 5 printed pages]

B—232—2019

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (First Year) (First Semester) (Backlog) EXAMINATION

NOVEMBER/DECEMBER, 2019

POLITICAL SCIENCE

Paper-II

(Government and Politics of Maharashtra)

(MCQ & Theory)

(Thursday, 19-12-2019)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—2 Hours

Maximum Marks—40

- N.B. :-**
- (i) All questions are compulsory.
  - (ii) All questions carry equal marks.
  - (iii) Wrong answers will carry negative marks for MCQs.
- (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- (ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (iii) बहुपर्यायी प्रश्नांच्या चुकीच्या उत्तरासाठी नकारात्मक गुण आहेत.

MCQ

1. Multiple Choice Questions (i-x) : 10

बहुपर्यायी प्रश्न (i-x) :

(i) In which report separate state for Vidarbha is proposed to the Government ?

(a) J.V.P. Report

(b) S.K. Dar Report

(c) Fazal Ali Report

(d) None of these

कोणत्या अहवालात विदर्भाचे स्वतंत्र राज्य निर्माण करण्याची शिफारस शासनास करण्यात आली ?

(a) जे. व्ही. पी. अहवाल

(b) एस. के. दार अहवाल

(c) फाजल अली अहवाल

(d) यापैकी नाही

P.T.O.

(ii) Who is the Chief of the Council of Ministers ?

- (a) Deputy Chief Minister (b) Chief Minister
(c) Speaker (d) Governor

मंत्रिमंडळाचा प्रमुख कोण असतो ?

- (a) उपमुख्यमंत्री (b) मुख्यमंत्री
(c) सभापती (d) राज्यपाल

(iii) Who gives the oath to the Governor ?

- (a) Chief Minister
(b) President
(c) Chief Justice of Supreme Court
(d) Chief Justice of High Court

राज्यपालास शपथ कोणाकडून दिली जाते ?

- (a) मुख्यमंत्री
(b) राष्ट्रपती
(c) सर्वोच्च न्यायालयाचे मुख्य न्यायाधीश
(d) उच्च न्यायालयाचे मुख्य न्यायाधीश

(iv) The position of.....in the State Cabinet is like the sun around the planets in the sky.

- (a) Home Minister (b) Chief Minister
(c) Finance Minister (d) None of these

राज्य मंत्रिमंडळातील.....चे स्थान शासनरूपी गृहमालेतील सूर्या सारखे आहे.

- (a) गृहमंत्री (b) मुख्यमंत्री
(c) अर्थमंत्री (d) यापैकी नाही

(v) What is the name of the Lower House of the State ?

- (a) Rajya Sabha (b) Lok Sabha
(c) Legislative Assembly (d) None of these

राज्यातील कनिष्ठ सभागृहाला काय म्हणतात ?

- (a) राज्यसभा (b) लोकसभा
(c) विधानसभा (d) यापैकी नाही

(vi) How many members are there in Maharashtra Legislative Council ?

- (a) 78 (b) 80
(c) 90 (d) 70

महाराष्ट्रात विधानपरिषदेची एकूण किती सभासद संख्या आहे ?

- (a) 78 (b) 80
(c) 90 (d) 70

(vii) How long can the Legislative Council delay to Financial Bill ?

- (a) 14 days (b) 1 month
(c) 16 days (d) 2 months

विधानपरिषद धन विधेयकाला किती दिवस विलंबून धरू शकते ?

- (a) 14 दिवस (b) 1 महिना
(c) 16 दिवस (d) 2 महिने

(viii) The Retirement age of Taluka Court Judge is.....

- (a) 58 years (b) 65 years
(c) 60 years (d) 55 years

तालुका न्यायालयातील न्यायधिकाची सेवानिवृत्तीची वयोमर्यादा.....असते.

- (a) 58 वर्षे (b) 65 वर्षे
(c) 60 वर्षे (d) 55 वर्षे

P.T.O.

(ix) What is the age limit of retirement of High Court Judge ?

- (a) 65 years (b) 62 years
(c) 60 years (d) 66 years

उच्च न्यायालयातील न्यायधीशाच्या निवृत्तीचे वय किती ?

- (a) 65 वर्षे (b) 62 वर्षे
(c) 60 वर्षे (d) 66 वर्षे

(x) Where is the High Court of Maharashtra located ?

- (a) Mumbai (b) Pune
(c) Nashik (d) Latur

महाराष्ट्राचे उच्च न्यायालय कोठे आहे ?

- (a) मुंबई (b) पुणे
(c) नाशिक (d) लातूर

Theory

2. Review the Sanyukt Maharashtra Movement.

10

संयुक्त महाराष्ट्राच्या चळवळीचा आढावा घ्या.

Or

(किंवा)

Explain the composition and functions of Legislative Council.

विधान परिषदेची रचना आणि कार्ये स्पष्ट करा.

3. Explain the composition and functions of District Court.

10

जिल्हा न्यायालयाची रचना आणि कार्ये स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain the characteristics of State Council of Minister.

राज्य मंत्रीमंडळाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

WT

(5)

B—232—2019

4. Write short notes on (any two) :

10

- (i) Speaker of Legislative Assembly
- (ii) Governor
- (iii) Chief Minister
- (iv) Weakness of State Legislative Council.

थोडक्यात टीपा लिहा (कोणतेही दोन) :

- (i) विधानसभा सभापती
- (ii) राज्यपाल
- (iii) मुख्यमंत्री
- (iv) विधानपरिषदेची दुर्बलता.

SWAMI RAMANAND TEERTH MARATHWADA UNIVERSITY, NANDED
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. (FIRST YEAR) (FIRST SEMESTER) EXAMINATION
SUMMER 2020
POLITICAL SCIENCE
PAPER-II

(महाराष्ट्राचे शासन आणि राजकारण)

Date : 09-12-2020

MCQ

Time : 1 Hr.

Time : 9.30 to 10.30
Maximum Marks : 40

N.B. :

- i) सर्वे प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- ii) सर्वे प्रश्नांस समान गुण आहेत.
- iii) चुकीच्या उत्तरासाठी ऋणात्मक गुण नाहीत.

- 1) महाराष्ट्र राज्य _____ दिवशी स्थापन झाले.
A) 15 ऑगस्ट 1947   B) 26 जानेवारी 1949
C) 1 मे 1960   D) 17 सप्टेंबर 1948
- 2) महाराष्ट्र विधान परिषदेत किती सदस्य असतात?
A) 288   B) 547
C) 78   D) 250
- 3) महाराष्ट्र विधिमंडळाची किती सभागृहे आहेत?
A) 02   B) 01
C) 03   D) 04
- 4) उच्च न्यायालयाचे खंडपीठ कोणत्या शहरात आहे?
A) पुणे   B) नाशिक
C) कोल्हापूर   D) औरंगाबाद
- 5) महाराष्ट्राचे पहिले मुख्यमंत्री कोण?
A) शंकरराव चव्हाण   B) यशवंतराव चव्हाण
C) पृथ्वीराज चव्हाण   D) अशोकराव चव्हाण
- 6) राज्यपालाची नियुक्ती कोण करतो?
A) पंतप्रधान   B) मुख्यमंत्री
C) राष्ट्रपती   D) महाराष्ट्राचे मुख्य न्यायाधीश
- 7) महाराष्ट्र राज्य विधिमंडळाची दोन सभागृहे कोणती?
A) विधानसभा-विधानपरिषद   B) लोकसभा-राज्यसभा
C) विधानसभा-लोकसभा   D) विधान परिषद-राज्यसभा
- 8) राज्यपाल नियुक्त 12 सदस्य कोणत्या सभागृहात असतात?
A) विधान परिषद   B) विधानसभा
C) लोकसभा   D) राज्यसभा

- 9) महाराष्ट्र स्थापनेसाठी झालेली चळवळ _____ म्हणून ओळखतात.
- A) महाराष्ट्र स्थापना चळवळ B) संयुक्त महाराष्ट्र चळवळ
C) महाराष्ट्र निर्मिती चळवळ D) वरीलपैकी नाही
- 10) तालुका न्यायालयातील न्यायाधीशांच्या सेवानिवृत्तीची वयोमर्यादा किती असते?
- A) 60 वर्ष B) 62 वर्ष
C) 58 वर्ष D) 65 वर्ष
- 11) खालीलपैकी कोणत्या मान्यवराचा भाषावार प्रांत पुनर्रचनेशी संबंध नाही?
- A) फावल अली B) जे.व्ही.पी.
C) न्या. दार D) बां.जां. खेर
- 12) नॅशनलिसमचा प्रमुख बाण असातो?
- A) उपमुख्यमंत्री B) मुख्यमंत्री
C) राज्यपाल D) सभापती
- 13) राज्यपालाला शपथ कोणाकडून दिली जाते?
- A) राष्ट्रपती B) सर्वोच्च न्यायालयाचा सरन्यायाधीश
C) उच्च न्यायालयाचा मुख्य न्यायाधीश D) मुख्यमंत्री
- 14) मुख्यमंत्री होण्यासाठी वयाची कमाल कमी अट किती वर्षांची आहे?
- A) 25 B) 30
C) 35 D) 50
- 15) कोणत्या अहवालात विदर्भाचे स्वतंत्र राज्य निर्माण करण्याची शिफारस शासनास करण्यात आली?
- A) जे.व्ही.पी. अहवाल B) दार अहवाल
C) फावल अली अहवाल D) वरीलपैकी नाही
- 16) विधान परिषद घनाविधेकाला किती दिवस विलंबून धरू शकते?
- A) 1 महिना B) 14 दिवस
C) 2 महिने D) 6 महिने
- 17) एक राज्यातील उच्च न्यायालयातील न्यायाधीशांची बदली दुसऱ्या राज्यातील उच्च न्यायालयात करण्याचा अधिकार कोणाला आहे?
- A) राष्ट्रपती B) उपराष्ट्रपती
C) पंतप्रधान D) मुख्य न्यायाधीश
- 18) उच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीशास कसे पदमुक्त केले जाते?
- A) महाभियोग B) पंतप्रधानाचे हुकूम
C) कॅबिनेट निर्णय D) वरीलपैकी नाही
- 19) महाराष्ट्रात विधानसभेची एकूण किती सभासद संख्या आहे?
- A) 288 B) 280
C) 270 D) 278
- 20) भाषावार प्रांतरचनेसाठी नेमण्यात आलेला पहिला आयोग कोणता?
- A) फावल अली आयोग B) जे.व्ही.पी. आयोग
C) नेहरु आयोग D) दार आयोग

- 21) राज्यघटनतः राज्यसभेस्य सदस्यसंख्या कति भवति ?
 A) 163 B) 167
 C) 170 D) 172
- 22) विधिमंडळाचे वरिष्ठ सभागृह _____ आहे.
 A) विधानसभा B) विधानपरिषद
 C) राज्यसभा D) लोकसभा
- 23) कोणाच्या अध्यक्षतेखाली संयुक्त महाराष्ट्र परिषद स्थापन करण्यात आली?
 A) शंकरराव देव B) यशवंतराव चव्हाण
 C) विनोबा भावे D) एस.एम. जोशी
- 24) विधान परिषदेतील सदस्यांचा कार्यकाल किती वर्षांचा असतो?
 A) चार वर्षे B) पाच वर्षे
 C) सहा वर्षे D) सात वर्षे
- 25) महाराष्ट्राची राजधानी कोणती आहे?
 A) मुंबई B) नागपूर
 C) पुणे D) औरंगाबाद
- 26) उच्च न्यायालयाच्या न्यायाधिकांचा कार्यकाळ _____ आहे.
 A) पाच वर्षे B) सहा वर्षे
 C) दहा वर्षे D) वरीलपैकी नाही
- 27) भारतात न्यायव्यवस्था _____ स्वरूपाची आहे.
 A) एकेरी B) दुहेरी
 C) तिहेरी D) वरीलपैकी नाही
- 28) उच्च न्यायालयातील न्यायाधिकांची नेमणूक कोण करते?
 A) मुख्यमंत्री B) राष्ट्रपती
 C) राज्यपाल D) सरन्यायाधीश
- 29) _____ हा घटक राज्याचा घटनात्मक प्रमुख मानला जातो.
 A) राज्यपाल B) गृहमंत्री
 C) मुख्यमंत्री D) राष्ट्रपती
- 30) मंत्रिमंडळातील मंत्र्यांची संख्या ही विधानसभेतील सदस्य संख्येच्या किती टक्के असते?
 A) 20% B) 25%
 C) 10% D) 15%
- 31) राज्य मंत्रिमंडळातील _____ चे स्थान शासनरूपी गृहमालिकेतील सूर्यासारखे आहे.
 A) गृहमंत्री B) मुख्यमंत्री
 C) अर्थमंत्री D) यापैकी नाही
- 32) विधानसभेच्या सभापतीची निवड कोणाकडून होते?
 A) मुख्यमंत्री B) राज्यपाल
 C) विधानसभा सदस्यांकडून D) विधानपरिषद सदस्यांकडून

- 33) मुंबई उच्च न्यायालयाच्या कार्याक्षेत्रात खालीलपैकी एकाचा समावेश होत नाही?
- A) महाराष्ट्र आणि गोवा B) दादर-नगरहवेली
C) दिव-दरना D) गुजरात
- 34) अभिलेख न्यायालय _____ होय.
- A) उच्च न्यायालय B) तालुका न्यायालय
C) जिल्हा न्यायालय D) बांधणी नाही
- 35) 1955 मध्ये काँग्रेस पक्षाने त्रिसाप्य योजना मांडली?
- A) काँग्रेस पक्ष B) समाजवादी पक्ष
C) कम्युनिस्ट पक्ष D) शेतकरी कामगार पक्ष
- 36) जनता आणि सरकार यांमधील दुवा कोणता असतो?
- A) मुख्यमंत्री B) उपमुख्यमंत्री
C) गृहमंत्री D) बांधणी नाही
- 37) विधानसभेत समसमान नते फडत्यात निर्वाचक नत देण्याचा अधिकार कोणाचा आहे?
- A) मुख्यमंत्री B) राज्यपाल
C) उपमुख्यमंत्री D) विधानसभेचा सभापती
- 38) _____ खटले हे उच्च न्यायालयाच्या अधिकाराक्षेत्रात येत नाहीत.
- A) दिवाणी B) फौजदारी
C) सैनिकी D) आर्थिक
- 39) 1956 मध्ये _____ पक्षाची स्थापना झाली.
- A) काँग्रेस B) जनता दल
C) रिपब्लिकन पक्ष D) सिव्हिल
- 40) भारतीय राज्यघटनेतील _____ मध्ये विधानसभेच्या सदस्यांची बाबतीत बाबत स कल्पित कमी सदस्य संख्येची मर्यादा निश्चित केलेली आहे.
- A) कलम 270 B) कलम 370
C) कलम 170 D) कलम 168

Time: One Hour

• Attempt all questions.

1. The chairman of the first linguistic state Reorganization commission was:
पहिल्या भाषिक राज्यपुनर्रचना आयोगाचे अध्यक्ष -- दे होते.
- (A) Justice S. K. Dar (B) Justice Nanavati (C) Justice Kuldip Singh (D) Justice Fajal Ali
न्या.एस.के.दार न्या.नानावटी न्या.कुलदीप सिंग न्या.फजल अली
2. Who one of the following dinary is not related to lingual state Reorganization commission?
खालीलपैकी कोणत्या मान्यवराचा भाषावर राज्य पुनर्रचना आयोगाशी संबंध नाही?
- (A) B. G. Kher (B) J. V. P. (C) Justice S. K. Dar (D) Justice Fajal Ali
बी.जी.खेर जे.व्ही.पी. न्या.एस.के.दार न्या.फजल अली
3. What is the name of the draft of law known as?
कायदा करण्यासाठी कायदेमंडळत सादर करण्यात येणाऱ्या प्रस्तावाला काय म्हणतात?
- (A) Ordinance (B) Resolution (C) Bill (D) Demand
अध्यादेश ठराव विधेयक मागणी
4. The retirement age of High Court Judge is:
उच्च न्यायालयातील न्यायाधीशाची वेवामितीची वयांमर्यादा -- असते.
- (A) 58 years (B) 60 years (C) 65 years (D) 62 years
५८ वर्षे ६० वर्षे ६५ वर्षे ६२ वर्षे
5. What is the process to dismiss the High Court Judge?
उच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीशास पदमुक्त करण्याची पद्धत कोणती?
- (A) The impeachment (B) The union cabin Decision (C) The prime minister order (D) None of above
मधमियोगाद्वारा केंद्रीय मंत्रीमंडळाचा निर्णयान्वय पंतप्रधानाचा आदेश वरीलपैकी नाही
6. When was Mumbai High Court Aurangabad Bench established?
मुंबई उच्च न्यायालयाच्या औरंगाबाद संघीठाची स्थापना केंव्हा झाली?
- (A) 27 Aug 1985 (B) 27 Aug 1986 (C) 27 Aug 1984 (D) 27 Aug 1981
२७ ऑग. १९८५ २७ ऑग. १९८६ २७ ऑग. १९८४ २७ ऑग. १९८१
7. Who appoints the the Judge of the High Court?
उच्च न्यायालयातील न्यायाधीशाची नियुक्ती कोण करतो?
- (A) Vice-President (B) President (C) Governor (D) Chief-Minister
उप-राष्ट्रपती राष्ट्रपती राज्यपाल मुख्यमंत्री
8. The position of -- in the state cabinet is like the son around the planets in the sky.
राज्य मंत्रीमंडळातील -- हे त्यात शासनरूपी ग्रहमालिकेतील सूर्योमासले आहे.
- (A) Home Minister (B) Finance Minister (C) Chief Minister (D) All of the above
गृहमंत्री अर्थमंत्री मुख्यमंत्री वरीलपैकी सर्व
9. The number of members of the Maharashtra legislative council is --
महाराष्ट्र विधान परिषदेची सदस्य संख्या -- आहे.
- (A) 545 (B) 288 (C) 245 (D) 78
५४५ २८८ २४५ ७८
- 10 -- is considered as the constitutonal chief of the state?
-- हा पदक राज्यराषटनात्मक प्रमुख मानला जातो?
- (A) The Governor (B) The Home Minister (C) The President (D) The Chief Ministe
राज्यपाल गृहमंत्री राष्ट्रपती मुख्यमंत्री

11 Who elected the speaker of legislative Assembly?

विधान सभेच्या सभ्यतांची विचार क्षेत्राकडून कोण?

- (A) Chief-Minister
मुख्यमंत्री
- (B) Member of the legislative Assembly
विधानसभेचे सदस्य
- (C) Government
सरकार

(D) Speaker of the legislative Assembly
विधान सभेचे अध्यक्ष

12 Which of the following is not included in Mumbai High Court functional Area?

मुंबई उच्च न्यायालयाच्या कार्यक्षेत्रात खालीलपैकी प्रत्येक घटक समाविष्ट होय नाही.

- (A) Nagar Haveli & Dahanu
नगर हवेली - दाहनु
- (B) Maharashtra & Goa
महाराष्ट्र - गोवा
- (C) Jharkhand
झारखंड

(D) Dadra & Diu
दादरा - दीऊ

13 The court of Record is —

— हे अभिलेख न्यायालय होय/आहे.

- (A) High-Court
उच्च न्यायालय
- (B) District Court
जिल्हा न्यायालय
- (C) Taluka Court
तालुका न्यायालय

(D) Village Court
गाव न्यायालय

14 How many benches are there of Mumbai High Court?

मुंबई उच्च न्यायालयाची किती खंडपीठे आहेत?

- (A) Six
सहा
- (B) Five
पच
- (C) Three
तीन

(D) Two
दोन

15 Who gives the oath to the Chief-Justice of High Court?

उच्च न्यायालयातील मुख्य न्यायाधिकाऱ्याला कोणाकडून शपथ किती जाते?

- (A) The president
राष्ट्रपती
- (B) The Prime-Minister
पंतप्रधान
- (C) The Chief-Minister
मुख्यमंत्री

(D) The Governor
राज्यपाल

16 What is the capital of Maharashtra?

महाराष्ट्राची राजधानी कोणती आहे?

- (A) Madhurai
मधुराई
- (B) Mumbai
मुंबई
- (C) Manipur
मणिपूर

(D) Nagpur
नागपूर

17 In which year was Akola Pact done?

अकोला करार कोणत्या साली झाला आहे?

- (A) 1947
१९४७
- (B) 1946
१९४६
- (C) 1950
१९५०

(D) 1948
१९४८

18 In which year was J. V. P. committee's report published?

जे.व्ही.पी. समितीचा अहवाल कोणी प्रसिद्ध झाला

- (A) 1950
१९५०
- (B) 1955
१९५५
- (C) 1948
१९४८

(D) 1947
१९४७

19 Who was the Mumbai state's Chief-Minister.

मुंबई राज्याचे मुख्यमंत्री कोण होते?

- (A) B. G. Kher
बी.जी.खेर
- (B) Vasanttrao Naik
वसंतराव नाईक
- (C) Shankarrao Dev
शंकरराव देव

(D) Vasant dada patil
वसंतदादा पाटील

20 When was the state of Maharashtra established?

महाराष्ट्र राज्याची निर्मिती कोणत्या साली?

- (A) 1st may 1960
१ मे, १९६०
- (B) 1st may 1961
१ मे, १९६१
- (C) 1st may 1962
१ मे, १९६२

(D) 1st may 1963
१ मे, १९६३

21 Which is the sub-capital of Maharashtra?

महाराष्ट्राची उपराजधानी कोणती आहे?

- (A) Nanded
नांदेड
- (B) Nagapur
नागपूर
- (C) Nasik
नासिक

(D) Aurangabad
औरंगाबाद

22. What is the tenure of the Governor?

गवर्नरच्या कार्यकाळ किती वर्षांचा असतो?

(A) 5 years
५ वर्षे

(B) 6 years
६ वर्षे

(C) 8 years
८ वर्षे

(D) 7 years
७ वर्षे

23. Who is the mediator between Public and Government?

जमता आणि सरकार समधीन दुवा कोण असतो?

(A) Deputy Chief Minister
उपमुख्यमंत्री

(B) Home Minister
गृहमंत्री

(C) Chief Minister
मुख्यमंत्री

(D) None of the above
वरीलपैकी नाही

24. Who was the first Governor of Maharashtra?

प्रहाराष्ट्राचे पहिले राज्यपाल कोण होते?

(A) Chhatrasingh Kulkarni
चक्रवर्ती कुलकर्णी

(B) N. Narayan
के. नारायण

(C) P. C. Alexander
पी.सी. अलेक्झंडर

(D) Shripriakash
श्रीप्रकाश

25. What is the duration of Legislative Assembly?

विधानसभेचा कार्यकाळ किती असतो?

(A) 4 years
४ वर्षे

(B) 5 years
५ वर्षे

(C) 6 years
६ वर्षे

(D) 7 years
७ वर्षे

26. How many districts are there in the functional area of High Court Bench of Aurangabad?

औरंगाबाद उच्च न्यायालय कार्यक्षेत्रात किती जिल्हे आहेत?

(A) 20
२०

(B) 10
१०

(C) 12
१२

(D) 5
५

27. Which one of the permanent member is —

स्थायीपैकी कोणते एक स्थाय्य सभागृह आहे?

(A) Legislative Assembly
विधानसभा

(B) Loka Sabha
लोकसभा

(C) Legislative Council
विधान परिषद

(D) None of the above
वरीलपैकी नाही

28. Where is the High Court of Maharashtra located?

प्रहाराष्ट्राचे उच्च न्यायालय कोठे आहे?

(A) Mumbai
मुंबई

(B) Pune
पुणे

(C) Nashik
नाशिक

(D) Aurangabad
औरंगाबाद

29. What is the name of the Lower House of the State?

राज्याची खालील सभागृहाला काय म्हणतात?

(A) Lok Sabha
लोकसभा

(B) Rajya Sabha
राज्यसभा

(C) Legislative Assembly
विधान सभा

(D) Legislative Council
विधान परिषद

30. How long can the legislative Council delay to financial Bill?

विधानपरिषद धन विधेयकावर किती दिवस विनाकुलपत्र शकते?

(A) 30 days
३० दिवस

(B) 14 days
१४ दिवस

(C) 16 days
१६ दिवस

(D) 20 days
२० दिवस

31. Which party put forward Tri - State Scheme in 1955?

१९५५ मध्ये कोणत्या पक्षाने त्रि-राज्य योजनेची माग केली?

(A) Community Party
सामुदायिक पक्ष

(B) Samajwadi Party
समाजवादी पक्ष

(C) Congress Party
काँग्रेस पक्ष

(D) Setkari Kamgar Party
सेतकरी कामगार पक्ष

32. The state council of Minister is collectively responsible to:

राज्यमंत्री मंडळ सामोडिकीत्वा — सा कोणत्यावर जबाबदार असते.

(A) Legislative assembly
विधान सभा

(B) Governor
राज्यपाल

(C) Legislative Council
विधान परिषद

(D) Chief-Minister
मुख्यमंत्री

33. What is the tenure of the member of legislative Council?

विधानपरिषदीन सदस्यांचा कार्यकाळ किती असतो?

- (A) Four years
चार वर्ष
- (B) Three years
तीन वर्ष
- (C) Six years
सहा वर्ष
- (D) Seven years
सात वर्ष
34. How many members are there in Maharashtra legislative Assembly?
महाराष्ट्र विधानसभेची एकूण संख्या किती आहे?
- (A) 270
२७०
- (B) 275
२७५
- (C) 280
२८०
- (D) 285
२८५
35. How many House are there of Maharashtra state legislature?
महाराष्ट्र विधानसभेची किती सभागृहे आहेत?
- (A) Two
दोन
- (B) Three
तीन
- (C) One
एक
- (D) Four
चार
36. Who was first Chief-Minister of Maharashtra?
महाराष्ट्रचे पहिले मुख्यमंत्री कोण?
- (A) Prithvi Raj Chavan
पृथ्वीराज चव्हाण
- (B) Yashwantrao Chavan
यशवंतराव चव्हाण
- (C) Shrikrishna Chavan
श्रीकृष्ण चव्हाण
- (D) Shankarrao Chavan
शंकरराव चव्हाण
37. Governor is nominated by whom?
राज्यपालाची नियुक्ती कोण करतो?
- (A) Chief Minister
मुख्यमंत्री
- (B) Prime-Minister
पंतप्रधान
- (C) Chief Justice of Maharashtra
महाराष्ट्रचे मुख्य न्यायाधीश
- (D) President
राष्ट्रपती
38. Governor nominated 12 members are in which house?
राज्यपालाने नामित केलेले 12 सदस्य कोणत्या सभागृहात आहेत?
- (A) Legislative Assembly
विधान सभा
- (B) Lok Sabha
लोकसभा
- (C) Legislative Council
विधान परिषद
- (D) Rajya Sabha
राज्यसभा
39. Who gives the oath to the Governor?
राज्यपालाला शपथ कोण देतो?
- (A) Chief Justice of High Court
उच्च न्यायालयाचा मुख्य न्यायाधीश
- (B) President of India
भारताचा राष्ट्रपती
- (C) Chief Minister of state
राज्याचे मुख्यमंत्री
- (D) Chief Justice of Supreme Court
सर्वोच्च न्यायालयाचा न्यायाधीश
40. The movement for formation of Maharashtra is known as—
महाराष्ट्र स्थापनेसाठी झालेली चळवळ — म्हणून ओळखतात.
- (A) Maharashtra Nirmiti Movement
महाराष्ट्र निर्मिती चळवळ
- (B) Maharashtra Formation Movement
महाराष्ट्र स्थापना चळवळ
- (C) Sanjotia Maharashtra Movement
संजोती महाराष्ट्र चळवळ
- (D) Maharashtra Nivartan Movement
महाराष्ट्र नवनीत चळवळ

This question paper contains 2 printed pages]

RB—90—2022

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (First Semester) EXAMINATION

MAY/JUNE, 2022

POLITICAL SCIENCE

Paper—II

(Government and Politics of Maharashtra)

(Saturday, 18-6-2022)

Time : 10.00 a.m. to 12.30 p.m.

Time— 2½ Hours

Maximum Marks—50

N.B. :— (i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Review the Sanyut Maharashtra Movement.

10

संयुक्त महाराष्ट्राच्या चळवळीया आढावा घ्या.

Or

(किंवा)

Comment on Nagpur Pact (1953).

नागपूर करारावर (1953) भाष्य करा.

2. Critically examine the powers and functions of the Governor of Maharashtra. 10

महाराष्ट्राच्या राज्यपालाचे अधिकार व कार्याचे टिकात्मक परीक्षण करा.

Or

(किंवा)

Elucidate the powers and functions of Chief Minister in Maharashtra.

महाराष्ट्राच्या मुख्यमंत्र्याच्या अधिकार व कार्याचे विवेचन करा.

3. Explain the composition, functions and powers of Council of Ministers of Maharashtra. 10

महाराष्ट्राच्या मंत्रीमंडळाची रचना, अधिकार व कार्य स्पष्ट करा.

P.T.O.

Or

(किंवा)

Explain the utility of Legislative Council of Maharashtra.

महाराष्ट्रातील विधानपरिषदेची उपयुक्तता स्पष्ट करा.

4. Discuss the composition and functions of High Court. 10

उच्च न्यायालयाची रचना व अधिकारावर चर्चा करा.

Or

(किंवा)

Explain the concept of Lok Nyayalaya.

लोकन्यायालयाची संकल्पना स्पष्ट करा.

5. Write the powers and functions of Speaker of Legislative Assembly. 10

विधानसभेचा सभापतीचे अधिकार व कार्य लिहा.

Or

(किंवा)

Explain the contribution of Sanyukt Maharashtra Movement in formation of Maharashtra State.

महाराष्ट्र राज्याच्या निर्मितीतील संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीचे योगदान स्पष्ट करा.

This question paper contains 2 printed pages]

CB—91—2022

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (First Year) (First Semester) EXAMINATION

POLITICAL SCIENCE

Paper-II

(Government and Politics of Maharashtra)

(Tuesday, 13-12-2022)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 Noon

Time—Two Hours

Maximum Marks—50

N.B. :— (i) Attempt all questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Review the Sanyukt Maharashtra Movement.

10

संयुक्त महाराष्ट्राच्या चळवळीचा आढावा घ्या.

Or

(किंवा)

Write the composition and functions of Legislative Assembly.

विधानसभेची रचना सांगून कार्ये लिहा.

2. Explain the powers and functions of Chief Minister.

10

मुख्यमंत्र्याचे अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

State the powers and functions of Speaker of Legislative Council.

विधानसभेच्या सभापतीचे अधिकार व कार्ये सांगा

P.T.O.

3. Discuss the composition and powers of High Court. 10
उच्च न्यायालयाची रचना आणि अधिकाराची चर्चा करा.

Or

(किंवा)

Explain the powers and functions of Lok Nyayalaya.

लोक न्यायालयाचे अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा.

4. Explain the characteristics of State Council of Minister. 10
राज्य मंत्रिमंडळाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain the powers and functions of Legislative Council.

विधान परिषदेची अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा.

5. Write an essay on Fazal Ali Commission. 10
फजल अली कमीशनवर निबंध लिहा.

Or

(किंवा)

Explain the powers and functions of Governor.

राज्यपालाचे अधिकार आणि कार्ये विशद करा.

This question paper contains 4 printed pages]

S--132--2018

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (First Year) (Second Semester) EXAMINATION

MARCH/APRIL, 2018

(CBCS Course)

POLITICAL SCIENCE

Paper III

(Political Theory)

(MCQ & Theory)

(Saturday, 24-03-2018)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—2 Hours

Maximum Marks—40

- NOTE :-*
- All questions are compulsory.
  - All questions carry equal marks.
  - Wrong answer will carry negative marks.
  - सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
  - सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
  - चुकीच्या उत्तरास ऋणात्मक गुण आहेत.

MCQ

1. Multiple Choice Questions :

10

चुपचाची प्रश्न :

- The word 'civics' is.....language.

(a) Latin	(b) Roman
(c) Greek	(d) Kanadi

'सिविक्स' हा शब्द.....भाषेतील आहे.

(a) लॅटीन	(b) रोमन
(c) ग्रीक	(d) कानडी

P.T.O.

- (ii) Which of the following Rights is/are included in the Civil Rights ?
 (a) Right of Life (b) Property Right
 (c) Right to Education (d) All of these
 खालीलपैकी कोणत्या हक्कांचा समावेश नागरी हक्कांमध्ये होतो ?
 (a) जीवन जमण्याचा हक्क (b) संपत्तीचा हक्क
 (c) शिक्षणाचा हक्क (d) यापैकी सर्व
- (iii) Whose opinion that 'Liberty is the opposite of over-government' ?
 (a) J. S. Mill (b) Laski
 (c) T. H. Green (d) Seeley
 'स्वातंत्र्य हे अति-शासनाच्या विरोधी असते' असे कोणाचे मत आहे ?
 (a) जे. एस. मील (b) लास्की
 (c) टी. एच. ग्रीन (d) सीले
- (iv) Which of the state is called the Mother of President Democracy ?
 (a) France (b) America
 (c) England (d) China
 अध्यक्षीय लोकशाहीची जननी म्हणून कोणत्या देशाचा उल्लेख केला जातो ?
 (a) फ्रान्स (b) अमेरिका
 (c) इंग्लंड (d) चीन
- (v) The nature of Welfare State is :
 (a) Welfare of family
 (b) Welfare of people
 (c) Self welfare
 (d) Welfare of spouse
 कल्याणकारी राज्याचे स्वरूप.....असते.
 (a) कुटुंबकल्याण (b) लोककल्याण
 (c) स्वकल्याण (d) अपत्यकल्याण
- (vi) Who propounded that doctrine of 'Distributive Justice' ?
 (a) John Rawls (b) Plato
 (c) Bentham (d) All of these

वितरणात्मक न्यायाची भूमिका.....यांनी मांडली.

- (a) जॉन रॉल्स (b) प्लेटो
(c) बेंथम (d) यॉर्षेको सर्व

(vii) Who wrote the book 'Modern Democracy' ?

- (a) Rousseau (b) Lord Bryce
(c) Locke (d) Laski

'मॉडर्न डेमोक्रेसी' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?

- (a) रूसो (b) लॉर्ड ब्राइस
(c) लॉक (d) लास्की

(viii) Equality means :

- (a) To remove manmade inequality
(b) Equality before law
(c) To given equal opportunity to all
(d) All of the above

समता म्हणजे :

- (a) मानव निर्मित विषमता दूर करणे
(b) कायद्यासमोर सर्वाना समान लेखणे
(c) सर्वाना समान संधी उपलब्ध करून देणे
(d) वरील सर्व

(ix) Find out *incorrect* pair :

- (a) U.S.A. — Dual citizenship
(b) Switzerland — Dual citizenship
(c) England — Dual citizenship
(d) India — Single citizenship

चूकीची जोडी ओलखा :

- (a) अमेरिका — दुहेरी नागरिकत्व
(b) स्वित्झरलँड — दुहेरी नागरिकत्व
(c) इंग्लंड — दुहेरी नागरिकत्व
(d) भारत — टकेरी नागरिकत्व

(x) Who said "Democracy means from the people, by the people and for the people" ?

(a) Dicey

(b) Abraham Lincon

(c) J. S. Mill

(d) Cielly

"लोकशाही म्हणजे लोकांनी लोकांकडून आणि लोकांसाठी चालवलेली शासन पद्धती होय." असे कोणी म्हटले आहे ?

(a) डायसी

(b) अब्राहम लिंकन

(c) जे. एस. मील

(d) सिली

Theory

2. Discuss the Political Rights.

राजकीय हक्कांवर चर्चा करा

10

Or

(किंवा)

Write types of Justice.

न्यायाचे प्रकार लिहा.

3. Explain the types of Democracy.

लोकशाहीचे प्रकार स्पष्ट करा.

10

Or

(किंवा)

Write the functions of Welfare State.

कल्याणकारी राज्याची कार्ये लिहा.

4. Write short notes on (any two) :

(i) Citizenship

(ii) Types of equality

(iii) Conditions for successful democracy

(iv) Concept of liberty

घोडव्यात टिपा लिहा (दोनपैकीही दोन) :

(i) नागरिकत्व

(ii) समतेचे प्रकार

(iii) लोकशाहीच्या यशस्वीतेच्या अटी

(iv) स्वातंत्र्याची संकल्पना

10

This question paper contains 5 printed pages]

A—152—2018

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (First Year) (Second Semester) EXAMINATION

OCTOBER/NOVEMBER, 2018

POLITICAL SCIENCE

Paper III

(Political Theory)

(Tuesday, 16-10-2018)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—2 Hours

Maximum Marks—40

- N.B. :— (i) All questions are compulsory.
(ii) All questions carry equal marks.
(iii) Wrong answer (MCQ) will carry negative marks.
- (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
(iii) चुकीच्या (एन.सी.क्यू.) उत्तरास ऋणात्मक गुण आहेत.

(MCQ)

1. Multiple Choice Questions :

10

(i) Which of the following Latin words 'Citizen' is derived from ?

- (a) Civitas (b) Cive
(c) Civics (d) None of these

लॅटीन भाषेतील कोणत्या शब्दापासून 'सिटीझन' हा शब्द अस्तित्वात आला ?

- (a) सिव्होयस (b) सिव्हे
(c) सिव्होक्स (d) चर्येको नाही

(ii) Which of the following statements is not related to Economic Freedom ?

- (a) Employment and fixed pay
(b) Democracy in Industry
(c) Free from exploitation
(d) Criticise on Government

P.T.O.

Sem II. फेफर -111

WT

(2)

A-152-2018

खालीलपैकी कोणते विधान आर्थिक स्वातंत्र्याशी संबंधित नाही.

- (a) रोजगार व निश्चित वेतन
(b) उद्योगामध्ये लोकशाही
(c) शोषणापासून मुक्ती
(d) सरकारवर टीका करणे

(iii) Who firstly adopted Presidential Democracy ?

- (a) England (b) America
(c) India (d) China

अध्यक्षीय लोकशाहीचा स्वीकार सर्वप्रथम ..... मध्ये करण्यात आला.

- (a) इंग्लंड (b) अमेरिका
(c) भारत (d) चीन

(iv) Which is the object of Welfare State ?

- (a) To fulfil fundamental needs
(b) Nation development
(c) To establish social justice
(d) All of the above

कल्याणकारी राज्याचे उद्दिष्ट कोणते आहे ?

- (a) मूलभूत गरजा पूर्ण करणे
(b) राष्ट्राचा विकास
(c) सामाजिक न्याय प्रस्थापित करणे
(d) वरीलपैकी सर्व

(v) Who wrote 'Theory of Justice' ?

- (a) Arnest Breshet (b) John Rawls
(c) Plato (d) Aristotle

'थेअरी ऑफ जस्टीस' हा ग्रंथ कोणी लिहला ?

- (a) अर्नेस्ट ब्रेस्ट (b) जॉन रॉल्स
(c) प्लेटो (d) अरिस्टॉटल

WT

(3)

P-15/2-2012

(vi) Collective responsibility is the main characteristic of ..... government.

(a) Parliamentary

(b) Direct

(c) Presidential

(d) All of these

सामुदायिक जबाबदारी हे ..... लोकशाहीचे वैशिष्ट्य आहे.

(a) संसदीय

(b) प्रत्यक्ष

(c) अध्यक्षीय

(d) यापैकी सर्व

(vii) Right to Vote associates with .....

(a) Natural Rights

(b) Moral Rights

(c) Political Rights

(d) Financial Rights

मतदानाचा हक्क ..... शी संबंधित आहे.

(a) नैसर्गिक हक्क

(b) नैतिक हक्क

(c) राजकीय हक्क

(d) वित्तीय हक्क

(viii) Which of the following statements is *not* related to social equality ?

(a) Support of Law

(b) Support of Slavery

(c) Equal opportunity

(d) To remove discrimination

खालीलपैकी कोणते विधान सामाजिक समतेशी संबंधित नाही.

(a) कायद्याचे समर्थन

(b) गुलामगिरीचे समर्थन

(c) समान संधी

(d) भेदभाव दूर करणे

P.T.O.

(ix) Who will be final authority in democracy ?

(a) People

(b) Civil Servant

लोकशाहीमध्ये अंतिम सत्ता कोणाकडे असते ?

(a) जनता

(b) सनदी नोकर

(b) Parliament

(d) Council of Ministers

(b) संसद

(a) मंत्रीमंडळ

(x) Welfare State stands for .....

(a) Political Insecurity

(c) Religious State

कल्याणकारी राज्याचा आधार ..... आहे.

(a) राजकीय असुरक्षितता

(c) धार्मिक राज्य

(b) Social Injustice

(c) Social Justice

(b) सामाजिक अन्याय

(a) सामाजिक न्याय

(Theory)

2. Write the types of citizenship.

नागरिकत्वाचे प्रकार लिहा.

10

Or

(किंवा)

Explain the concept of Liberty.

स्वातंत्र्याची संकल्पना स्पष्ट करा.

3. Discuss the characteristics of democracy.

लोकशाहीच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

10

Or

(किंवा)

Write the functions of Welfare State.

कल्याणकारी राज्याची कार्ये लिहा.

4. Write short notes on (any two) :

10

- (i) Social Justice
- (ii) Types of Equality
- (iii) Political Rights
- (iv) Direct Democracy

धोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही दोन) :

- (i) सामाजिक न्याय
- (ii) समतेचे प्रकार
- (iii) राजकीय हक्क
- (iv) प्रत्यक्ष लोकशाही

This question paper contains 5 printed pages]

AH—168—2019

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (First Year) (Second Semester) EXAMINATION

MARCH/APRIL, 2019

POLITICAL SCIENCE

Paper III

(Political Theory)

(MCQ & Theory)

(Wednesday, 27-3-2019)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—2 Hours

Maximum Marks—40

- N.B. :—**
- (i) All questions are compulsory.
  - (ii) All questions carry equal marks.
  - (iii) Wrong answers (MCQ) will carry negative marks.
- (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- (ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (iii) चुकीच्या (एम. सी. क्यू.) उत्तरास ऋणात्मक गुण आहेत.

MCQ

1. (i) Which of the following thinkers has been propounded the term 'Citizen' ?

- (A) Plato (B) Aristotle
(C) Karl Marx (D) Hobbes

खालीलपैकी कोणत्या विचारवंतानी नागरिकत्वाचा विचार मांडला ?

- (A) प्लेटो (B) अरिस्टॉटल
(C) कार्ल मार्क्स (D) हॉब्स

P.T.O.

(ii) Which of the equality is demanded movement against discrimination of caste ?

- (A) Social equality (B) Economic equality
(C) Political equality (D) Natural equality

जातीभेद विरोधी आंदोलन कोणत्या समतेची मागणी करते ?

- (A) सामाजिक समता (B) आर्थिक समता
(C) राजकीय समता (D) नैसर्गिक समता

(iii) Which of the state is mother of Democracy ?

- (A) India (B) France
(C) Switzerland (D) England

लोकशाहीची जननी म्हणून कोणत्या देशाचा उल्लेख केला जातो ?

- (A) भारत (B) फ्रान्स
(C) स्वित्झरलंड (D) इंग्लंड

(iv) Which of the principle is related to welfare state of Constitution of India ?

- (A) Fundamental Rights (B) Fundamental Duties
(C) Directive Principle (D) Provision of Emergency

भारतीय संविधानाच्या ..... मधून कल्याणकारी राज्याची संकल्पना स्पष्ट होते.

- (A) मूलभूत हक्क (B) मूलभूत कर्तव्य
(C) मार्गदर्शक तत्त्वे (D) आणीबाणीची तरतूद

(v) Who will be main proponent of Individual Liberty ?

- (A) J.S. Mill (B) Hobbes
(C) Bosanquet (D) Kant

व्यक्ती स्वातंत्र्याचा प्रमुख समर्थक कोण आहे ?

- (A) जे. एस. मिल (B) हॉब्स
(C) बोसांके (D) कांट

(vi) ..... is not attribute of Democracy.

- (A) Minor government (B) Majority government
(C) Protection of minority (D) Rule of law

..... हा लोकशाहीचा गुणधर्म नाही.

- (A) अल्पमताचे शासन (B) बहुमताचे शासन
(C) अल्पसंख्याकांना संरक्षण (D) कायद्याचे अधिराज्य

(vii) Which of the *two* main types of Rights ?

- (A) Civil and Political Rights
(B) Moral and Legal Rights
(C) Individual Liberty and Property Rights
(D) Cultural and Educational Rights

हक्काचे मुख्य दोन प्रकार कोणते ?

- (A) नागरी व राजकीय हक्क (B) नैतिक व कायदेशीर हक्क
(C) व्यक्ती स्वातंत्र्य व संपत्तीचा हक्क (D) संस्कृती व शिक्षणाचा हक्क

(viii) The concept of social justice is related to .....

- (A) Democracy (B) Monarchy
(C) Dictatorship (D) Communism

सामाजिक न्यायाची संकल्पना ..... शी निगडित असते.

- (A) लोकशाही (B) राजेशाही
(C) हुकूमशाही (D) साम्यवाद

(ix) Who wrote the book 'Modern Democracy' ?

- (A) Rousseau (B) Lord Bryce
(C) Locke (D) Laski

'मॉडर्न डेमोक्रेसी' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?

- (A) रूसो (B) लॉर्ड ब्रायस
(C) लॉक (D) लास्की

- (vi) ..... is not attribute of Democracy.
- (A) Minor government (B) Majority government
(C) Protection of minority (D) Rule of law

..... हा लोकशाहीचा गुणधर्म नाही.

- (A) अल्पमताचे शासन (B) बहुमताचे शासन
(C) अल्पसंख्याकांना संरक्षण (D) कायद्याचे अधिराज्य

- (vii) Which of the *two* main types of Rights ?

- (A) Civil and Political Rights
(B) Moral and Legal Rights
(C) Individual Liberty and Property Rights
(D) Cultural and Educational Rights

हक्काचे मुख्य दोन प्रकार कोणते ?

- (A) नागरी व राजकीय हक्क (B) नैतिक व कायदेशीर हक्क
(C) व्यक्ती स्वातंत्र्य व संपत्तीचा हक्क (D) संस्कृती व शिक्षणाचा हक्क

- (viii) The concept of social justice is related to .....

- (A) Democracy (B) Monarchy
(C) Dictatorship (D) Communism

सामाजिक न्यायाची संकल्पना ..... शी निगडित असते.

- (A) लोकशाही (B) राजेशाही
(C) हुकूमशाही (D) साम्यवाद

- (ix) Who wrote the book 'Modern Democracy' ?

- (A) Rousseau (B) Lord Bryce
(C) Locke (D) Laski

'मॉडर्न डेमोक्रेसी' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?

- (A) रूसो (B) लॉर्ड ब्राइस
(C) लॉक (D) लास्की

(x) Which of the following works is of Welfare State ?

- (A) To organise education
- (B) To pay attention towards agriculture
- (C) Decentralisation of power
- (D) All of the above.

खालीलपैकी कोणते कल्याणकारी राज्याचे कार्य आहे ?

- (A) शिक्षणाची व्यवस्था करणे
- (B) शेती विकासाकडे लक्ष देणे
- (C) सत्तेचे विकेंद्रिकरण करणे
- (D) यापैकी सर्व

Theory

2. Narrate the types of Right.

10

हक्कांचे प्रकार सांगा.

Or

(किंवा)

Explain the concept of equality.

समतेची संकल्पना स्पष्ट करा.

3. Write the types of Democracy.

10

लोकशाहीचे प्रकार लिहा.

Or

(किंवा)

Explain the functions of Welfare State.

कल्याणकारी राज्याची कार्ये स्पष्ट करा.

4. Write short notes on (any two) :

10

- (i) Types of Liberty
- (ii) Characteristics of Democracy
- (iii) Citizenship
- (iv) Concept of Welfare State.

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

- (i) स्वातंत्र्याचे प्रकार
- (ii) लोकशाहीचे वैशिष्ट्ये
- (iii) नागरिकत्व
- (iv) कल्याणकारी राज्याची संकल्पना.

This question paper contains 5 printed pages]

B—168—2019

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (First Year) (Second Semester) (Backlog) EXAMINATION

OCTOBER/NOVEMBER, 2019

POLITICAL SCIENCE

Paper III

(Political Theory)

(MCQ+Theory)

(Monday, 23-12-2019)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—2 Hours

Maximum Marks—40

- N.B. :—**
- (i) All questions are compulsory.
  - (ii) All questions carry equal marks.
  - (iii) Wrong answers (MCQs) will carry negative marks.
  - (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
  - (ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
  - (iii) चुकीच्या उत्तरास ऋणात्मक गुण आहेत.

MCQ

1. Multiple Choice Questions :

10

बहुपर्यायी प्रश्न :

(i) The thinker ..... described citizenship in his book 'The Politics'.

(A) Plato

(B) Aristotle

(C) Marx

(D) Rousseau

..... या विचारवंताने 'द पॉलिटिक्स' या ग्रंथामध्ये नागरिकत्वाचे स्पष्टीकरण केले आहे.

(A) प्लेटो

(B) अॅरिस्टॉटल

(C) मार्क्स

(D) रूसो

P.T.O.

(ii) From which Latin word the word 'Citizenship' was emerged ?

- (A) Civil (B) Cylone
(C) Cycle (D) Civics

नागरिकत्व या शब्दाची व्युत्पत्ती कोणत्या लॅटीन शब्दापासून झालेली आहे ?

- (A) सिव्हिल (B) सायलोन
(C) सायकल (D) सिव्हिक्स

(iii) ..... was the advancer of Individual Liberty.

- (A) J.S. Mill (B) Dicey
(C) Cielly (D) Laski

..... हा व्यक्ती स्वातंत्र्याचा पुरस्कर्ता मानला जातो.

- (A) जे.एस. मिल (B) डायसी
(C) सिली (D) लास्की

(iv) ..... means equal prestige and status to everyone.

- (A) Inequality (B) Violence
(C) Equity (D) Injustice

..... म्हणजे सर्वांना समान प्रतिष्ठा व समाज दर्जा असणे होय.

- (A) विषमता (B) हिंसा
(C) समता (D) अन्याय

(v) In the book ..... Plato tabled justice theory in detail.

- (A) Social Contract (B) The Police State
(C) The Justice (D) Republic

प्लेटोने ..... या ग्रंथामध्ये न्यायाचा सिद्धांत सविस्तर मांडला.

- (A) सोशल कॉन्ट्रॅक्ट (B) द पोलीस स्टेट
(C) द जस्टिस (D) रिपब्लिक

(vi) Who termed, "Democracy is the lifeway ?"

- (A) Mahatma Gandhi (B) Pandit Nehru
(C) Abraham Lincon (D) T.H. Green

"लोकशाही हा एक जीवनमार्ग आहे", असे कोणी म्हटले ?

- (A) महात्मा गांधी (B) पंडित नेहरू
(C) अब्राहम लिंकन (D) टी.एच. ग्रीन

(vii) In Democracy final power is in .....

- (A) Parliament (B) Council of Ministers
(C) People (D) Bureaucracy

लोकशाहीमध्ये अंतिम सत्ता ..... कडे असते.

- (A) संसद (B) मंत्रीमंडळ
(C) जनता (D) नोकरशाही

(viii) Democracy supports to .....

- (A) Liberty (B) Equity
(C) Social Justice (D) All of these

लोकशाही ..... चे समर्थन करते.

- (A) स्वातंत्र्य (B) समता
(C) सामाजिक न्याय (D) यापैकी सर्व

(ix) A welfare state provides a .....

- (A) Limited Range of Social Service
(B) No Social Service
(C) Wide Range of Social Services
(D) No Public Utility Services

कल्याणकारी राज्य ..... ची पूर्तता करते.

- (A) मर्यादित प्रमाणात सामाजिक सेवा
- (B) सामाजिक सेवा पूर्ततेचा अभाव
- (C) व्यापक प्रमाणात सामाजिक सेवा
- (D) लोकोपयोगी सेवेचा अभाव

(x) ..... government system is the soul of Welfare State.

- (A) Communist
- (B) Military
- (C) Monarchy
- (D) Democracy

..... शासन व्यवस्था ही कल्याणकारी राज्याचा आत्मा आहे.

- (A) साम्यवादी
- (B) लष्करी
- (C) राजेशाही
- (D) लोकशाही

Theory

2. Write the meaning of Right and explain the Political Rights. 10
हक्काचा अर्थ सांगून राजकीय हक्क स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain the concept of Equity and write the kinds of equity.

समतेची संकल्पना स्पष्ट करून समतेचे प्रकार लिहा.

3. Discuss the characteristics of Democracy. 10
लोकशाहीच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

Or

(किंवा)

Describe the functions of Welfare State.

कल्याणकारी राज्याच्या कार्याचे वर्णन करा.

Date :

Cluster Code : HD

Time :

Time : One Hour

Maximum Marks :40

N.B.

- i) Attempt all questions
- ii) All questions carry equal marks
- iii) Answer MCQ question on OMR sheet only

- 1) खालीलपैकी कोणते विधान आर्थिक स्वातंत्र्याशी संबंधित नाही?

A) रोजगार व निश्चित वेतन	B) उद्योगामध्ये लोकशाही
C) शोषणापासून मुक्ती	D) सरकारवर टीका करणे
- 2) व्यक्तिस्वातंत्र्याचा प्रमुख समर्थक कोण आहे?

A) जे.एस. मील	B) हॉब्स
C) बोसांके	D) कांट
- 3) "स्वातंत्र्य व समता या दोन्ही संकल्पना परस्पर विरोधी नाहीत" असे कोणत्या विचारवंताचे मत आहे?

A) आर.एच. टॉनी	B) एच.जे. लास्की
C) सी.बी. मॅकफर्सन	D) यापैकी सर्व
- 4) 'ऑन लिबर्टी' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?

A) हेगेल	B) एच.जे. लास्की
C) जे.एस. मील	D) टी.एच. ग्रीन
- 5) 'लिबर्टी' या शब्दाची उत्पत्ती कोणत्या लॅटिन शब्दापासून झाली?

A) लिबेल	B) लिंगुआ
C) लेबर	D) लिबर
- 6) खालीलपैकी कोणते विधान सामाजिक समतेशी संबंधित नाही?

A) कायद्याचे समर्थन	B) गुलामगिरीचे समर्थन
C) समान संधी	D) भेदभाव दूर करणे
- 7) जातीभेद विरोधी आंदोलन कोणत्या समतेची मागणी करते?

A) सामाजिक समता	B) आर्थिक समता
C) राजकीय समता	D) नैसर्गिक समता
- 8) खालीलपैकी कोणत्या विचारवंतानी समतेला विरोध केला?

A) अॅरिस्टॉटल	B) लास्की
C) रूसो	D) कार्ल मार्क्स
- 9) समानतेचा अर्थ .....

A) विशेष सुविधांचा अंत	B) व्यक्तिविकासाची समान संधी
C) सामाजिक व आर्थिक शोषणाचा अंत	D) वरीलपैकी सर्व

- 10) सकारात्मक समानतेचा अर्थ .....हा आहे.
- A) पूर्ण स्वातंत्र्य B) समान मजुरी
C) समान शिक्षण D) समान संधी
- 11) खालीलपैकी कोणता समतेचा प्रकार नाही?
- A) नैसर्गिक समता B) सामाजिक समता
C) नागरी समता D) बौद्धिक समता
- 12) खालीलपैकी कोणत्या विचारवंताने मानवाच्या नैसर्गिक समतेचा पुरस्कार केला आहे?
- A) एन.एन. रॉय B) अॅरिस्टॉटल
C) जॉन लॉक D) जे.एस. मील
- 13) 'थेअरी ऑफ जस्टीस' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
- A) अर्नेस्ट ब्रेस्ट B) जॉन रॉल्स
C) प्लेटो D) अॅरिस्टॉटल
- 14) सामाजिक न्यायाची संकल्पना .....शी निगडित असते.
- A) लोकशाही B) राजेशाही
C) हुकूमशाही D) साम्यवाद
- 15) खालीलपैकी कोणत्या राजकीय विचारवंतानी न्यायाचा संबंध नैतिकतेशी जोडला?
- A) अॅरिस्टॉटल B) मॅकेव्हली
C) कार्ल मार्क्स D) प्लेटो
- 16) प्रत्येक राजकीय व्यवस्था कशावर आधारित असते?
- A) राजकीय विकास B) सामाजीकरण
C) अधिमान्यता D) नागरीकरण
- 17) खालीलपैकी कोणत्या मार्गाने अधिमान्यता प्राप्त करता येते?
- A) विचारप्रणालीची निर्मिती B) सत्ताधारक आणि प्रजा यांच्यात संसूचन
C) राजकीय सामाजीकरण D) वरीलपैकी सर्व
- 18) "स्वीकृत मूल्यांच्या संदर्भात जिचे समर्थन करता येईल अशी राजकीय सत्ता म्हणजे अधिमान्यता होय" असे मत कोणत्या विचारवंताने मांडले?
- A) थॉमस पेन B) रूसो
C) रॉबर्ट डाल D) सेल्डनिक
- 19) खालीलपैकी कोणते अधिमान्यतेचे उगमस्थान आहे?
- A) रूढी परंपरा B) सांस्कृतिक मूल्य
C) संविधान कायदे D) वरीलपैकी सर्व
- 20) खालीलपैकी कोण जर्मनीत नाझीवाद विचारसरणीला जनतेची अधिमान्यता मिळाल्यामुळे सर्व सत्ताधीश बनला?
- A) हिटलर B) लेनिन
C) मुसोलिनी D) स्टॅलिन
- 21) खालीलपैकी कोणत्या विचारवंताने "अधिमान्यता विश्वासावर आधारित असते आणि ती आज्ञापालन मिळविते" असे म्हटले?
- A) प्लेटो B) जे.एस.मील
C) मॅक्स वेबर D) अॅरिस्टॉटल

- 35) राष्ट्र (Nation) हा शब्द Natio या _____ शब्दापासून निर्माण झाला आहे.
 A) फ्रेंच B) रोमन
 C) लॅटिन D) ग्रीक
- 36) खालीलपैकी राष्ट्रवादाचा निर्धारक घटक कोणता आहे?
 A) धार्मिक एकता B) समान संस्कृती आणि परंपरा
 C) भौगोलिक एकता D) वरीलपैकी सर्व
- 37) राष्ट्रवादी प्रवृत्तीचा मूळ गाभा _____ आहे.
 A) समाजकारण B) राजकारण
 C) राष्ट्रक D) राष्ट्र
- 38) "एक सामान्य भाषा असणे हे राष्ट्रीयत्वाचे लक्षण आहे." असे विधान कोणी केले?
 A) रुथना स्यामी B) गार्नर
 C) ग्राईस D) बोहेन
- 39) _____च्या मते, निश्चित भूभागावर कायम वास्तव्य हे राष्ट्रीयतेच्या भावनेच्या वाढीसाठी आवश्यक तत्त्व आहे.
 A) गिल ~~ग्राईस~~ B) अॅरिस्टॉटल
 C) ~~सायमन डेव्हा~~ D) जॅ. लास्की
- 40) जनतेमध्ये राष्ट्रवादाची भावना निर्माण करण्यासाठी लोकमान्य टिळकांनी कोणत्या घटकावर भर दिला?
 A) भौगोलिक B) राष्ट्रीय शिक्षण
 C) वार्षिक D) आर्थिक

This question paper contains 2 printed pages.

111—111—2022

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (Second Semester) EXAMINATION

MAY/JUNE, 2022

POLITICAL SCIENCE

(Introduction of Political Concepts-III)

(Friday, 17-6-2022)

Time : 10.00 a.m. to 12.20 p.m.

Time— 2½ Hours

Maximum Marks—50

N.B. — (i) Attempt all questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Explain the concept of liberty and write the types of liberty. 10

स्वातंत्र्य ही संकल्पना स्पष्ट करून स्वातंत्र्याचे प्रकार लिहा.

Or

(किंवा)

Explain the meaning of legitimacy and discuss its elements.

अधिमान्यतेचा अर्थ सांगून अधिमान्यतेच्या घटकांची चर्चा करा.

2. Describe the features of democracy. 10

लोकशाहीची वैशिष्ट्ये सांगा.

Or

(किंवा)

Explain the concept of Social Justice.

सामाजिक न्यायाची संकल्पना स्पष्ट करा.

3. What is Nationalism ? Explain elements of Nationalism. 10

राष्ट्रवाद म्हणजे काय ? राष्ट्रवादाच्या घटकांची चर्चा करा.

P.T.O.

WT

(2)

RB—84—2022

Or

(किंवा)

Explain the nature of legitimacy.

अधिमान्यतेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

4. Explain the concept of justice and the types of Justice. 10

न्याय संकल्पना विशद करून न्यायाचे प्रकार सांगा.

Or

(किंवा)

Discuss the obstacles in the way of democracy.

लोकशाहीच्या मार्गातील अडथळांची चर्चा करा.

5. Explain the types of nationalism. 10

राष्ट्रवादाचे प्रकार सांगा.

Or

(किंवा)

Explain the concept of equality.

समता ही संकल्पना स्पष्ट करा.

This question paper contains 2 printed pages]

CB—85—2022

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (Second Semester) EXAMINATION

NOVEMBER/DECEMBER, 2022

POLITICAL SCIENCE

Paper-III

(Introduction of Political Concept)

(Monday, 12-12-2022)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—Two Hours

Maximum Marks—50

N.B. :— (i) Attempt All questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Explain the concept of Justice and write the types of Justice. 10
न्याय संकल्पना विषयाने क्वचित् न्यायाचे प्रकार (लिहा) स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Write an essay on Legitimacy.

अधिमान्यतेवर निबंध लिहा.

2. Write the types of democracy. 10

लोकशाहीचे प्रकार लिहा.

Or

(किंवा)

Explain the types of equality.

समतेचे प्रकार स्पष्ट करा.

P.T.O.

3. Discuss the basic elements of nationalism. 10

राष्ट्रवादाच्या मूलभूत घटकांची चर्चा करा.

Or

(किंवा)

Write the features of legitimacy.

अधिमान्यतेची वैशिष्ट्ये लिहा.

4. Explain the meaning of equality and the types of equality. 10

समतेचा अर्थ सांगून समतेचे प्रकार (सांगा) स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Write the merits and demerits of nationalism.

राष्ट्रवादाचे गुण-दोष लिहा.

5. Describe the features of democracy. 10

लोकशाहीची वैशिष्ट्ये सांगा.

Or

(किंवा)

Explain the concept of social justice.

सामाजिक न्यायाची संकल्पना स्पष्ट करा.

This question paper contains 2 printed pages!

FB-109-2023

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (Second Semester) EXAMINATION

APRIL/MAY, 2023

POLITICAL SCIENCE

Paper-III

(Introduction to Political Concepts)

(Saturday, 29-4-2023)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—Two Hours

Maximum Marks—50

N.B. — (i) Attempt all questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(iii) सर्व प्रश्न सोडना.

(iv) सर्व प्रश्नांना समाव गुण आहेत.

1. Explain the meaning and types of Liberty.

10

स्वातंत्र्य म्हणजे काय ? ते सांगून त्याचे प्रकार स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain the meaning and types of Equality.

समता म्हणजे काय ? ते सांगून त्याचे प्रकार स्पष्ट करा.

2. Explain the meaning and characteristics of Legitimacy.

10

अधिमान्यता म्हणजे काय ? ते सांगून त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain the meaning and sources of Legitimacy.

अधिमान्यता म्हणजे काय ? ते सांगून त्याची साधने/स्रोत स्पष्ट करा.

P.T.O.

उत्तर-III उत्तकी-18

36

This question paper contains 4 printed pages]

S—172—2018

FACULTY OF SOCIAL SCIENCE

B.A. (First Year) (Second Semester) EXAMINATION

MARCH/APRIL, 2018

POLITICAL SCIENCE

Paper IV

(Government and Politics of Maharashtra)

(MCQ & Theory)

(Tuesday, 27-03-2018)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—2 Hours

Maximum Marks—40

- N.B. :— (i) All questions are compulsory.
(ii) All questions carry equal marks.
(iii) Wrong answers will carry negative marks for MCQ.
(iv) First half an hour is reserved for only MCQ.
(i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
(iii) एम.सी.क्यू. साठी चुकीच्या उत्तरास ऋणात्मक गुण आहेत.
(iv) पहिला अर्धा तास एम.सी.क्यू. प्रश्नांसाठी राखीव राहिल.

MCQs

I. Multiple Choice Questions :

10

बहुपर्यायी प्रश्न :

(i) In Maharashtra, how many minimum and maximum members in 'Gram Panchayat' are there ?

(a) 9 - 15

(b) 7 - 17

(c) 13 - 21

(d) 11 - 23

महाराष्ट्रात ग्रामपंचायतीच्या सदस्यांची किमान आणि कमाल सदस्य संख्या किती असते ?

(a) 9 - 15

(b) 7 - 17

(c) 13 - 21

(d) 11 - 23

P.T.O.

This question paper contains 4 printed pages]

S—172—2018

FACULTY OF SOCIAL SCIENCE

B.A. (First Year) (Second Semester) EXAMINATION

MARCH/APRIL, 2018

POLITICAL SCIENCE

Paper IV

(Government and Politics of Maharashtra)

(MCQ & Theory)

(Tuesday, 27-03-2018)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—2 Hours

Maximum Marks—40

- N.B. :- (i) All questions are compulsory.
(ii) All questions carry equal marks.
(iii) Wrong answers will carry negative marks for MCQ.
(iv) First half an hour is reserved for only MCQ.
- (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
(iii) एम.सी.क्यू. साठी चुकीच्या उत्तरास ऋणात्मक गुण आहेत.
(iv) पहिला अर्धा तास एम.सी.क्यू. प्रश्नांसाठी राखीव राहिल.

MCQs

1. Multiple Choice Questions :

बहुपर्यायी प्रश्न :

10

(i) In Maharashtra, how many minimum and maximum members in 'Gram Panchayat' are there ?

(a) 9 - 15

(b) 7 - 17

(c) 13 - 21

(d) 11 - 23

महाराष्ट्रात ग्रामपंचायतीच्या सदस्यांची किमान आणि कमाल सदस्य संख्या किती असते ?

(a) 9 - 15

(b) 7 - 17

(c) 13 - 21

(d) 11 - 23

P.T.O.

- (a) Who is Chief Administrative Officer of Zilla Parishad ?
 (a) Tahsildar (b) Chief Executive Officer
 (c) Block Development Officer (d) Collector
 जिल्हा प्रशासकीय प्रमुख पदाधिकारी कोण असतो ?
 (a) तहसीलदार (b) मुख्य कार्यकारी अधिकारी
 (c) ब्लॉकविकास अधिकारी (d) जिल्हाधिकारी
- (ii) The President of Municipal Cooperation is called :
 (a) Mayor (b) Nagarpati
 (c) Sabhapati (d) Councillor
 महानगरपालिकेच्या अध्यक्षास ..... म्हणतात.
 (a) महापौर (b) नगरपति
 (c) सभापति (d) नगरसेवक
- (iii) In which year was Maharashtra Zilla Parishad and Panchayat Samiti Act sanctioned ?
 (a) 1960 (b) 1991
 (c) 1970 (d) 1961
 कोणत्या वर्षी महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समिती कायदा मंजूर झाला ?
 (a) 1960 (b) 1991
 (c) 1970 (d) 1961
- (iv) When was the Shivsena established ?
 (a) 1st May, 1965 (b) 19th Jan, 1962
 (c) 1st June, 1960 (d) 19th June, 1966
 शिवसेनेची स्थापना केंव्हा झाली ?
 (a) 1 मे, 1965 (b) 19 जानेवारी, 1962
 (c) 1 जून, 1960 (d) 19 जून, 1966
- (v) In which political party is Raj Thakre as an honourable president ?
 (a) Shivsena
 (b) Maharashtra Navnirman Sena
 (c) Nationalist Congress Party
 (d) Shetkari Kamgar Paksha

राज ठाकरे हे कोणत्या राजकीय पक्षाचे अध्यक्ष आहेत ?

- (a) शिवसेना
- (b) मनसे
- (c) राष्ट्रावादी काँग्रेस पक्ष
- (d) शेतकरी कामगार पक्ष

(vii) Which is the old municipal corporation in India ?

- (a) Mumbai
- (b) Pune
- (c) Kolhapur
- (d) Solapur

महाराष्ट्रातील सर्वात जुनी महानगरपालिका कोणती ?

- (a) मुंबई
- (b) पुणे
- (c) कोल्हापूर
- (d) सोलापूर

(viii) .....is the Chief Administrator of Maharashtra State Election Commission.

- (a) Governor
- (b) State Chief Election Commissioner
- (c) Chief Secretary
- (d) Chief Minister

..... हा महाराष्ट्र राज्य निवडणूक आयोगाचा प्रमुख प्रशासक असतो.

- (a) राज्यपाल
- (b) राज्याचा मुख्य निवडणूक आयुक्त
- (c) मुख्य सचीव
- (d) मुख्यमंत्री

(ix) In which year was Maharashtra State Election Commission established ?

- (a) 1990
- (b) 1999
- (c) 1994
- (d) 1991

कोणत्या वर्षी महाराष्ट्र राज्य निवडणूक आयोग स्थापन झाला ?

- (a) 1990
- (b) 1999
- (c) 1994
- (d) 1991

- (x) Supriya Sule is a honourable leader of ..... political party.
- (a) Shethkari Kamgar Paksha (b) Bhiyana
 (c) Republican Party (d) Nationalist Congress Party
- सुप्रीया सुले ..... या राजकीय पक्षाच्या नेत्या आहेत.
- (a) शेतकरी कामगार पक्ष (b) शिवसेना
 (c) रिपब्लिकन पक्ष (d) राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्ष

Theory

2. Explain the composition and functions of Panchayat Samiti. 10
 पंचायत समितीची रचना आणि कार्य स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain the powers and functions of Mayor.

महापौरांचे अधिकार आणि कार्य स्पष्ट करा.

3. Write the salient features of political party system in Maharashtra. 10
 महाराष्ट्रातील राजकीय पक्षपद्धतीची वैशिष्ट्ये लिहा.

Or

(किंवा)

Write the structure and functions of State Election Commission.

राज्य निवडणूक आयोगाची रचना व कार्य लिहा.

4. Write short notes on (any two) : 10

- (i) Gramscvaik
 (ii) 74th Constitutional Amendment
 (iii) Nationalist Congress Party
 (iv) President of Zilla Parishad
- थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :
- (i) ग्रामसेवक
 (ii) 74वी घटनादुरुस्ती
 (iii) राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्ष
 (iv) जि. प. अध्यक्ष

This question paper contains 5 printed pages)

A—196—2018

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (First Year) (Second Semester) EXAMINATION

OCTOBER/NOVEMBER, 2018

POLITICAL SCIENCE

Paper IV

(Government and Politics of Maharashtra)

(MCQ + Theory)

(Friday, 19-10-2018)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—2 Hours

Maximum Marks—40

- N.B. :— (i) All questions are compulsory.
(ii) All questions carry equal marks.
(iii) Wrong answer will carry negative marks for MCQs.
(i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
(iii) बहुपर्यायी प्रश्नांच्या चुकीच्या उत्तरासाठी नकारात्मक गुण आहेत.

MCQ

1. Choose the *correct* answer :

10

योग्य पर्याय निवडा :

(i) ..... is the Chief Administrator of Maharashtra State Election Commission ?

- (A) Chief Minister
(B) Home Minister
(C) Chief Election Commissioner
(D) Governor

हा महाराष्ट्र राज्य निवडणूक आयोगाचा प्रमुख प्रशासक असतो ?

- (A) मुख्यमंत्री
(B) गृहमंत्री
(C) मुख्य निवडणूक आयुक्त
(D) राज्यपाल

PTO

(ii) Which constitutional amendment rendered *constitutional status* to *Rural Local Self Governments* ?

- (A) 73rd Amendment
- (B) 74th Amendment
- (C) 75th Amendment
- (D) 76th Amendment

कोणत्या घटनादुरुस्तीनुसार ग्रामीण स्थानिक स्वशासन संस्थांना *उपसंस्कृत दर्जा* देण्यात आला ?

- (A) 73वी घटनादुरुस्ती
- (B) 74वी घटनादुरुस्ती
- (C) 75वी घटनादुरुस्ती
- (D) 76वी घटनादुरुस्ती

(iii) How many group of categories of *Municipal Councils* in *Maharashtra* are there on the basis of cities population ?

- (A) Two
- (B) Three
- (C) Four
- (D) Five

महाराष्ट्रातील नगरपरिषदांचे शहरांच्या लोकसंख्येच्या आधारावर किती गटात वर्गीकरण केले जाते ?

- (A) दोन
- (B) तीन
- (C) चार
- (D) पाच

(iv) Which is the determinant factor of *Voting Behaviour* ?

- (A) Political factor
- (B) Social factor
- (C) Geographical factor
- (D) All of the above

मतदान वतन निर्धारित करणारे घटक कोणते ?

- (A) राजकीय घटक
- (B) सामाजिक घटक
- (C) भौगोलिक घटक
- (D) वगैरे

(v) Who is the founder President of Shivsena ?

- (A) Raj Thakre
 (B) Udhav Thakre
 (C) Balasaheb Thakre
 (D) Shrikant Thakre

शिवसेनेचे संस्थापक अध्यक्ष कोण ?

- (A) राज ठाकरे
 (B) उद्धव ठाकरे
 (C) बालसाहेब ठाकरे
 (D) श्रीकांत ठाकरे

(vi) Peasants and Workers Party was established in .....

- (A) 1940 (B) 1950
 (C) 1948 (D) 1960

जैतकरी कामगार पक्षाची स्थापना मध्ये झाली.

- (A) 1940 (B) 1950
 (C) 1948 (D) 1960

(vii) Which is the old Municipal Corporation in Maharashtra ?

- (A) Mumbai (B) Nagpur
 (C) Pune (D) Aurangabad

महाराष्ट्रातील सर्वांत जुनी महानगरपालिका कोणती ?

- (A) मुंबई (B) नागपूर
 (C) पुणे (D) औरंगाबाद

(viii) ..... is the president of Zilla Parishad Standing Committee.

- (A) Collector
- (B) Zilla Parishad President
- (C) Zilla Parishad Deputy President
- (D) Chief Executive Officer of Zilla Parishad

..... हा जिल्हा परिषदेच्या स्थायी समितीचा अध्यक्ष असतो.

- (A) जिल्हाधिकारी
- (B) जिल्हा परिषद अध्यक्ष
- (C) जिल्हा परिषद उपाध्यक्ष
- (D) जिल्हा परिषद मुख्य कार्यकारी अधिकारी

(ix) The main object of 'Panchayat Raj' is .....

- (A) Decentralisation of power
- (B) Public education
- (C) No peoples participation in administration
- (D) All of the above

पंचायतराज्याचा मुख्य उद्देश ..... आहे.

- (A) सत्तेचे विकेंद्रीकरण
- (B) लोकशिक्षण
- (C) प्रशासनात जनतेचा सहभाग नसावा
- (D) वरील सर्व

(x) The tenure of Panchayat Samiti is :

- (A) 5 years
- (B) 4 years
- (C) 3 years
- (D) 2½ years

पंचायत समितीचा कार्यकाल ..... असतो.

- (A) पाच वर्षे
- (B) चार वर्षे
- (C) तीन वर्षे
- (D) अर्दीच वर्षे

WT

(5)

A—196—2018

Theory

2. Write the power and functions of Zilla Parishad President. 10
जि. प. अध्यक्षचे अधिकार आणि कार्ये लिहा.

Or

(किंवा)

Explain composition and functions of Municipal Council.
नगरपालिकेची रचना आणि कार्ये स्पष्ट करा.

3. Explain the role of State Election Commission. 10
राज्य निवडणूक आयोगाची भूमिका स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

State the policies and programmes of B.J.P. in Maharashtra.
महाराष्ट्रातील भा.ज.पा. ची ध्येयधोरणे आणि कार्यक्रम सांगा.

4. Write short notes on (any two) : 10

- (i) Shetkari Kamgar Paksha
(ii) 74th Constitutional Amendment
(iii) Sarpanch
(iv) State Election Commission—structure.

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही दोन) :

- (i) शेतकरी कामगार पक्ष
(ii) 74वी घटना दुरुस्ती
(iii) सरपंच
(iv) राज्य निवडणूक आयोग रचना.

This question paper contains 5 printed pages]

AH—214—2019

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (Second Semester) EXAMINATION

MARCH/APRIL, 2019

POLITICAL SCIENCE

Paper IV

(Government and Politics of Maharashtra)

(MCQ + Theory)

(Friday, 29-3-2019)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—2 Hours

Maximum Marks—40

- N.B. :—**
- (i) All questions are compulsory.
  - (ii) All questions carry equal marks.
  - (iii) Wrong answer will carry negative marks for MCQs.
- (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- (ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (iii) बहुपर्यायी प्रश्नांच्या चुकीच्या उत्तरासाठी नकारात्मक गुण आहेत.

MCQ

1. (1) Today, who elected the sarpanch ?
- (A) Gram Panchayat Members
  - (B) People directly
  - (C) Panchayat Samiti Members
  - (D) Zilla Parishad President
- सध्या सरपंचाची निवड कोणा मार्फत होते ?
- (A) ग्राम पंचायत सदस्याकडून
  - (B) प्रत्यक्ष जनतेकडून
  - (C) पंचायत समिती सदस्याकडून
  - (D) जिल्हा परिषद अध्यक्षाकडून

10

P.T.O.

This question paper contains 5 printed pages!

AII-214-2019

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (Second Semester) EXAMINATION

MARCH/APRIL, 2019

POLITICAL SCIENCE

Paper IV

(Government and Politics of Maharashtra)

(MCQ + Theory)

(Friday, 29-3-2019)

Time : 10.00 a.m. to 12.00 noon

Time—2 Hours

Maximum Marks—40

- N.B. :— (i) All questions are compulsory.
(ii) All questions carry equal marks.
(iii) Wrong answer will carry negative marks for MCQs.
(i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
(iii) बहुपर्यायी प्रश्नांच्या चुकीच्या उत्तरासाठी नकारात्मक गुण आहेत.

MCQ

1. (1) Today, who elected the sarpanch ?
(A) Gram Panchayat Members
(B) People directly
(C) Panchayat Samiti Members
(D) Zilla Parishad President
सध्या सरपंचाची निवड कोणा मार्फत होते ?
(A) ग्राम पंचायत सदस्याकडून
(B) प्रत्यक्ष जनतेकडून
(C) पंचायत समिती सदस्याकडून
(D) जिल्हा परिषद अध्यक्षाकडून

- 18) When did Local Self Government in Maharashtra start?
- (A) 1 May 1991 (B) 28 Aug 1992
 (C) 10 Aug 1993 (D) 1 May 1994
- 19) नगरपालिका प्रणाली महाराष्ट्र में कब शुरू हुई?
- (A) 1 मई 1991 (B) 28 अग 1992
 (C) 10 अग 1993 (D) 1 मई 1994
- 20) The Article 243 is related to
- (A) Panchayat Raj (B) Gram Sabha
 (C) National Emergency (D) Emergency Powers
- 21) अनुच्छेद 243 से संबंधित है
- (A) ग्राम सभा (B) पंचायत राज
 (C) राष्ट्रीय आपातकाल (D) आपातकालीन शक्तियाँ
- 22) Which is the supreme institution of Urban Local Government?
- (A) Nagar Panchayat (B) Municipal Council
 (C) Municipal Corporation (D) None of these
- 23) कौनसा शहर स्थानीय नगर प्रशासन का सर्वोच्च निकाय है?
- (A) नगर पंचायत (B) नगर परिषद
 (C) नगरपालिका (D) इनमें से कोई नहीं
- 24) ..... is the political party in Maharashtra
- (A) Shivsena
 (B) Peasants Workers Party
 (C) Maharashtra Narmada Sena
 (D) All of the above
- 25) ..... है महाराष्ट्र का राजकीय पक्ष शक्ति.
- (A) शिवसेना
 (B) शेतकरी कामगार पक्ष
 (C) महाराष्ट्र नर्मदा सेना
 (D) उपरोक्त सभी

- (6) Ashok Chavan is related to _____ political party.
- (A) B.J.P. (B) Nationalist Congress Party
(C) Shivsena (D) Congress (I)

अशोक चव्हाण हे _____ राजकीय पक्षाशी संबंधित आहेत.

- (A) भा.ज.प. (B) राष्ट्रवादी काँग्रेस पार्टी
(C) शिवसेना (D) काँग्रेस (आय)

- (7) Match the following and choose the correct answer from the codes given below :

Political Party	Party Leader
(1) National Congress Party	(a) Ajit Pawar
(2) Nationalist Congress Party	(b) Raj Thakare
(3) Maharashtra Navnirman Sena	(c) Ramdas Athawale
(4) Republican Party	(d) Ashok Chavan

Codes :

	(1)	(2)	(3)	(4)
(A)	(d)	(a)	(b)	(c)
(B)	(a)	(d)	(c)	(b)
(C)	(a)	(b)	(c)	(d)
(D)	(c)	(d)	(a)	(b)

योग्य जोड्या लावा आणि उचित पर्याय खाली दिलेल्या सांकेतांकामधून निवडा :

राजकीय पक्ष	पक्ष नेता
(1) राष्ट्रीय काँग्रेस पक्ष	(a) अजित पवार
(2) राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्ष	(b) राज ठाकरे
(3) म.न.से	(c) रामदास आठवले
(4) रिपब्लिकन पक्ष	(d) अशोक चव्हाण

सांकेतांक :

	(1)	(2)	(3)	(4)
(A)	(d)	(a)	(b)	(c)
(B)	(a)	(d)	(c)	(b)
(C)	(a)	(b)	(c)	(d)
(D)	(c)	(d)	(a)	(b)

(8) Who appoints the State Chief Election Commissioner of Maharashtra ?

- (A) Chief Minister (B) President
(C) Governor (D) Deputy Chief Minister

महाराष्ट्राच्या मुख्य निवडणूक आयोगाची नेमणूक कोण करतो ?

- (A) मुख्यमंत्री (B) राष्ट्रपती
(C) राज्यपाल (D) उपमुख्यमंत्री

(9) Tenure of State Election Commissioner of Maharashtra is .....

- (A) Five Years (B) Eight Years
(C) Ten Years (D) Two Years

महाराष्ट्राच्या राज्य निवडणूक आयोगाचा कार्यकाळ ..... असतो.

- (A) पाच वर्ष (B) आठ वर्ष
(C) दहा वर्ष (D) दोन वर्ष

(10) Which is *not* a 'Panchayatraj' Institution ?

- (A) Zilla Parishad (B) Gram Panchayat
(C) Municipal Corporation (D) Panchayat Samiti

कोणती पंचायतराज संस्था नाही ?

- (A) जिल्हा परिषद (B) ग्राम पंचायत
(C) महानगर पालिका (D) पंचायत समिती

Theory

2. Discuss the main features of 74th Constitutional Amendment. 10

74व्या घटनादुरुस्तीच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

Or

(किंवा)

Explain the composition and functions of Gram Panchayat.

ग्राम पंचायतीची रचना आणि कार्ये स्पष्ट करा.

3. Discuss the salient features of party system in Maharashtra 10
 महाराष्ट्रातील पक्षपद्धतीच्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

O

(किंवा)

Explain the composition and functions of State Election Commission.

राज्य निवडणूक आयोगाची रचना आणि कार्य स्पष्ट करा.

4. Write short notes on (any two) : 10

- (i) Nationalist Congress Party
 (ii) Composition of Municipal Council
 (iii) Gramsevak
 (iv) Voting Behaviour and Social Factor.

धोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही दोन) :

- (i) राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्ष
 (ii) नगरपरिषदेची रचना
 (iii) ग्राम सेवक
 (iv) मतदान वर्तन आणि सामाजिक घटक.

This question paper contains 4 printed pages.

2019-2020

SOCIETY OF SOCIAL SCIENCES

B.A. (Hons) Year 2 (Second Semester) (Backlog) EXAMINATION

EXAMINATION/NOVEMBER, 2019

POLITICAL SCIENCE

Paper-IV

(Government and Politics of Maharashtra)

(MCQ + Theory)

महाराष्ट्र

(Previous: 18/11/2018)

Time: 10:00 a.m. to 12:00 noon

Time: 2 hours

Maximum Marks: 40

- Q.1. -
- All questions are compulsory.
  - All questions carry equal marks.
  - Wrong answer will carry negative marks.
  - One half an hour is reserved for only MCQ.
- १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- २) सर्व प्रश्नांचा समान गुण आहे.
- ३) चुकीच्या उत्तरास ऋणात्मक गुण आहेत.
- ४) पहिल्या अर्ध तास एम.सी.क्यू. प्रश्नांसाठी राखीव राहिले.

MCQ

10

2. Choose the correct answer :

योग्य उत्तर निवडा :

4) The minimum age of Voter for Gram Panchayat election is :

(A) 18 years

(B) 21 years

(C) 25 years

(D) 30 years

ग्रामपंचायत निवडणुकीत मतदाराचे किमान वय ..... असते .

(A) 18 वर्षे

(B) 21 वर्षे

(C) 25 वर्षे

(D) 30 वर्षे

5) The tenure of Panchayat Samiti is .....

(A) 3 years

(B) 4 years

(C) 5 years

(D) 6 years

P.T.O.

पंचायत समितीचा कार्यकाळ ..... असतो.

- (A) पाच वर्ष (B) चार वर्ष
(C) तीन वर्ष (D) दोन वर्ष

(iii) Which is the Supreme Institution of urban local self-government ?

- (A) Municipal Council (B) Municipal Corporation
(C) Nagar Panchayat (D) Gram Panchayat

नागरी स्थानीक स्वराज्य संस्थातील सर्वोच्च संस्था कोणती ?

- (A) नगर परिषद (B) महानगरपालिका
(C) नगर पंचायत (D) ग्राम पंचायत

(iv) Vasantrao Naik Committee recommended ..... Panchayat Raj System in Maharashtra.

- (A) Three-tier (B) Two-tier
(C) One-tier (D) None of these

वसंतराव नाईक समितीने महाराष्ट्रात ..... पंचायतराज व्यवस्थेची शिफारस केली.

- (A) त्रिस्तरीय (B) द्विस्तरीय
(C) एकस्तरीय (D) यापैकी नाही

(v) Who is the founder of Maharashtra Navanirman Sena ?

- (A) Udhav Thackeray (B) Aditya Thackeray
(C) Balasaheb Thackeray (D) Raj Thackeray

महाराष्ट्र नवनिर्माण सेनेचे संस्थापक कोण आहेत ?

- (A) उद्धव ठाकरे (B) आदित्य ठाकरे
(C) बाळासाहेब ठाकरे (D) राज ठाकरे

(vi) Nationalist Congress Party was established in .....

- (A) 1999 (B) 1998
(C) 1996 (D) 1997

राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्षाची स्थापना ..... मध्ये झाली.

- (A) 1999 (B) 1998
(C) 1996 (D) 1997

(vii) The tenure of State Election Commissioner of Maharashtra is .....

- (A) Four years (B) Seven years
(C) Five years (D) Two years

महाराष्ट्र राज्य निवडणूक आयोगाचा कार्यकाळ ..... असतो.

- (A) चार वर्षे (B) सात वर्षे
(C) पाच वर्षे (D) दोन वर्षे

(viii) Maharashtra Government established State Election Commission in the year .....

- (A) 1992 (B) 1994
(C) 1993 (D) 1997

महाराष्ट्र सरकारने राज्य निवडणूक आयोगाची स्थापना ..... या वर्षी केली.

- (A) 1992 (B) 1994
(C) 1993 (D) 1997

(ix) The recognition of political party is given by .....

- (A) Chief Minister (B) Governor
(C) President (D) Election Commission

राजकीय पक्षांना ..... कडून मान्यता दिली जाते.

- (A) मुख्यमंत्री (B) राज्यपाल
(C) राष्ट्रपती (D) निवडणूक आयोग

(x) Dream of Panchayat Raj is of .....

- (A) Subhas Chandra Bose (B) Sardar Patel
(C) Mahatma Gandhi (D) Pandit Nehru

पंचायत राज हे ..... यांचे स्वप्न होते.

- (A) सुभाषचंद्र बोस (B) सरदार पटेल
(C) महात्मा गांधी (D) पंडीत नेहरू

Theory

2. Write the composition and functions of Gram Panchayat. 10
ग्रामपंचायतिची रचना आणि कार्य लिहा.

Or

(किंवा)

Explain the role of State Election Commission.

राज्य निवडणूक आयोगाची भूमिका स्पष्ट करा.

3. Explain the composition and functions of Zilla Parishad. 10
जिल्हा परिषदेची रचना आणि कार्य स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Discuss the salient features of party system in Maharashtra.

महाराष्ट्रातील पक्षपद्धतीच्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

4. Write short notes on (any two) : 10

- (i) Gram Sabha
- (ii) President-Municipal Councils
- (iii) Nationalist Congress Party
- (iv) Voting Behaviour.

थोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही दोन) :

- (i) ग्रामसभा
- (ii) नगराध्यक्ष
- (iii) राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्ष
- (iv) मतदान वर्तन.

This question paper contains 2 printed pages.

RB—95—2022

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. (Second Semester) EXAMINATION

MAY/JUNE, 2022

POLITICAL SCIENCE

Paper-IV

(Government and Politics of Maharashtra)

(Monday, 20-6-2022)

Time : 10.00 a.m. to 12.30 p.m.

Time— 2½ Hours

Maximum Marks—

- N.B. :—**
- (i) All questions are compulsory.
  - (ii) All questions carry equal marks.
  - (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
  - (ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Discuss the main features of 73th Constitutional Amendment.
73व्या घटनादुरुस्तीच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

Or

(किंवा)

Explain the composition and functions of Panchayat Samiti.
पंचायत समितीची रचना आणि कार्य स्पष्ट करा.

2. Explain the powers and functions of Mayor.
महापौरांचे अधिकार आणि कार्य स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Explain the composition and functions of Gram Panchayat.
ग्राम पंचायतीची रचना आणि कार्य स्पष्ट करा.

3. Discuss the salient features of Party System in Maharashtra.
महाराष्ट्रातील पक्षपद्धतीच्या उल्लेख वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

Or

(किंवा)

State the policies and programmes of Maharashtra Navnirman Sena in Maharashtra.

महाराष्ट्रातील महाराष्ट्र नवनिर्माण सेनेची ध्येयधोरणे आणि कार्यक्रम सांगा.

4. Explain the Marathwada Development Movement in detail. 10

मराठवाडा विकास आंदोलनाचे सविस्तर विवेचन करा.

Or

(किंवा)

Write the concept of anti-corruption movement in detail.

भ्रष्टाचार विरोधी चळवळ संकल्पना सविस्तर लिहा.

5. Explain the powers and functions of Municipal Councils. 10

सहानगरपालिकेची रचना सांगून अधिकार व कार्ये सादर करा.

Or

(किंवा)

Write the powers and functions of Zila Parishad President.

जिल्हा परिषद अध्यक्षेचे अधिकार आणि कार्य लिहा.